

D G E S A

HUKUK-KÜLTÜR-SANAT

Sayı:1 Yıl:2024

Ötaneli

Sanatçı Hukukçu

Bazilik

Mecell

Yusuf Atılgan

Süreyya ağao

Duatepe'de bir

Amistad

Sanat algısı

Cübbe

Themis

Bülbülü öldürmek

Gökdele

Sınırları

Okumak mı?

İZLEMEK Mİ?

Özkan uğur

Türk Medeni Kanunu

Sanat ve hukuk

Gazi Osman Paşa

Türk kültürü

Manchester by the sea

Franz kafka

Sabahattin Ali

Brezilyalılar neden Portekizce konuşur?

Kar

Yargıtay

Hayvan motifli bitki motifli

Yüzük

Orhan Veli Kanık

GAZETECİ

Toplumsal cinsiyet

İzzet baysal

Suçlar ve cezalar

Turgut Uyar

İnsan tüketirken tükenir

PUK ZİNCİR

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Hukuk Topluluğu dergisidir.

Digesta

Hukuk, kültür ve sanat dergisi

Ön Söz

Digesta, klasik dönemde yaşamış en değerli hukukçuların yine en seçkin eserlerinin derlenip toplandığı külliyata verilen isimdir.

Biz de yine bu düsturda yola çıktığımız “ Hukuk ve yaşam ” ana başlığı altında, hayatın birçok alanında hukukun yeri ve etkisini gözler önüne sermek istedik. Bu bağlamda BAİBÜ Hukuk Topluluğu olarak fakültemizde ve üniversitemizde öğrenim gören arkadaşlarımızın çalışmalarını dergimizin ismi mahiyetinde derledik ve sizlerle buluşturduk.

Bilinir ki yaşamın temeli adaletin üzerine kurulmuştur. Adaletin ve hukukun eksikliği, toplumun en alttan en üste her tabakasında hissedilirken iyileşmenin adımları da her daim biz hukukçular tarafından atılmıştır. Vicdanı yüksek her hukukçu adalet yolundaki adımlarını tereddüt etmeden atmalıdır. Zira Hürriyet, daima emin adımlarla yürüyen vicdanı hür hukukçulara yoldaş olur. Bu yol ki cumhuriyetten doğmuş ve yine cumhuriyete hizmet edecektir.

Bu hareketle dergimizin ilk sayısını sizlere emanet ederken hukukun yaşamımızla olan bağının fikri hür bir zeminde yeşermesini temenni ediyoruz.

Serpil Ceren KOÇAK

Sahibi

BAİBÜ Hukuk Topluluğu

Genel Yayın Yönetmeni

Serpil Ceren KOÇAK

Yazı İşleri Sorumlusu

Esmanur YAPRAK

Editör

Gözde İrem CAMBAZ

İrem ALTAY

Melih ALTUNDAL

Serra KABATAŞ

Grafik/Tasarım

Abdulkadir KARSLI

Kapak Tasarımı

Rumeysa KILIÇ

Web

Instagram: baibuhukuktoplulugu

YouTube: @BAIBUHUKUK

digestahukuk14@gmail.com

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Coşkun KARACA (Hukuk Fakültesi Dekanı) -> TAKDİM.....	3
Arş. Gör. Ömer Faruk KURTUL (BAİBU Hukuk Topluluğu Akademik Danışmanı) -> TAKDİM.....	4
Nihal Nur ERDİL (Hukuk Fakültesi) -> DUATEPE'DE BİR SANCAK.....	5
Almina SARİOĞLU (Hukuk Fakültesi) -> İZZET BAYSAL.....	6
Gözde İrem CAMBAZ (Hukuk Fakültesi) -> THEMİS HEYKELİ VE ANLAMI.....	8
Serpil Ceren KOÇAK (Hukuk Fakültesi) -> SANAT VE SANAT ALGISI ÜZERİNE.....	9
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Çağlayan ÖZKURT (Güzel Sanatlar Fakültesi) -> BAZİLİKA.....	10
Serra KABATAŞ (Hukuk Fakültesi) -> CÜBBE TANITIMI.....	12
Esmanur YAPRAK (Hukuk Fakültesi) -> İNSAN TÜKETİRKEN TÜKENİR.....	14
KALEM İZLERİ.....	15
Öke TİKİZ (Hukuk Fakültesi) -> SINIRLARIMIZ.....	16
Nihal Nur ERDİL (Hukuk Fakültesi) -> HUKUK GAZASI.....	17
İbrahim Edhem ATAN (Hukuk Fakültesi) -> ÖTANAZİ.....	18
İrem ALTAY (Hukuk Fakültesi) -> TÜRK KÜLTÜRÜNDE HAYVAN VE BİTKİ MOTİFLERİ.....	21
İZLENCE.....	22
100.YIL.....	24
Gökçen SARİOĞLU (KBÜ Sosyoloji) -> CİNSİYET PERSPEKTİFİNDEN HUKUK.....	26
Nazan ÖZEN (Yazar) -> OKUMAK MI İZLEMEK Mİ?.....	28
Ubeyt YAMAN (Hukuk Fakültesi) -> HUKUK MESELELERİ.....	30
Almina SARİOĞLU (Hukuk Fakültesi) -> ALMAN MAHKEME KARARI.....	31
Temuralp ÇELİK (Ziraat Fakültesi—Yazar) -> YÜZÜK.....	32
Fatoş YILDIZ (İletişim Fakültesi) -> ÖZKAN UĞUR.....	33
Aleyna İMROL (Eğitim Fakültesi) -> RUHUN PUSULASI.....	34
ALTIN VURUŞ.....	35
Meryem ASLAN (Hukuk Fakültesi) -> GÖKDELEN.....	36
Esmanur YAPRAK (Hukuk Fakültesi) -> MECELLE VE TMK KARŞILAŞTIRMASI.....	38
Rumeysa DOĞDU (Hukuk Fakültesi) -> SANAT VE HUKUK DEĞERLENDİRMESİ.....	40
Melih ALTUNDAL (Hukuk Fakültesi) -> BREZİLYALILAR NEDEN PORTEKİZCE KONUŞUR?.....	42
KARİKATÜR.....	43
İrem ALTAY (Hukuk Fakültesi) -> GAZİ OSMAN PAŞA.....	44
YARGITAY KARARLARI.....	46
Yağmur ALTINDAĞ (İletişim Fakültesi) -> GAZETECİ DEDİĞİN.....	47
BULMACA.....	48

TAKDİM

Değerli öğrencilerimiz,

Ülkemizin önde gelen hayırseverlerinden İzzet Baysal'ın kurulmasına öncülük ettiği Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nin en genç akademik birimi olan Hukuk Fakültesi, resmi olarak 06.12.2018'de kurulmuştur. 2021-2022 Akademik Yılında ülkemizin doğal güzellikleriyle bilinen Bolu'da eğitim-öğretim faaliyetine başlamıştır. Fakültemiz, 2023 yılında hizmete açılan modern binasıyla ve 280 lisans öğrencisiyle eğitime devam etmektedir. Ayrıca Fakültemiz 2023-2024 Akademik Yılında, Özel Hukuk Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisi kabul etmeye başlamıştır.

Hukuk fakültelerinin geleceğe taşınmasında, öncelikle kendi alanlarında uzman öğretim kadrosuna sahip olabilmek önemlidir. Biz hukuk fakültemizde, bunu gerçekleştirecek sağlam bir yapı kurmak için yola çıktık ve bu doğrultuda muhakeme yeteneğine sahip hukukçular yetiştirmeyi hedefledik. Bu minvalde de sağlam adımlarla yolumuza devam ediyoruz.

İyi bir hukukçunun sadece lisans derslerinin verilmesi ile yetismeyeceğini biliyoruz. Seminerler, konferanslar, sempozyumlar, eğitim gezileri gibi etkinlikler ve uygulamalı çalışmalarla lisans eğitiminin desteklenmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu bağlamda fakülte yönetimi olarak öğrenci odaklı bir anlayışla hareket etmeye özen gösteriyoruz. Özellikle öğrenci girişimlerinin önünü açarak öğrencilerimizin aktif bir öğrencilik süreci yaşamalarına yardımcı olmaya çalışıyoruz. Bu öğrenci girişimlerinin en güzel örneği de BAİBÜ Hukuk Topluluğu'dur. 2022 yılından bu yana faaliyetlerini sürdüren Topluluk, pek çok güzel etkinliğe imza atarak hem öğrenci arkadaşlarımızın gelişimine katkıda bulunmuş hem de faaliyetleri ile üzerimizdeki yükü bizimle paylaşmaya çalışmıştır. Bu açıdan bu tür girişimlerin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Topluluğumuza katkıda bulunan bütün öğrencilerimize ve akademik personelimize teşekkür ediyoruz.

BAİBÜ Hukuk Topluluğu'nun yeni projesi olan DIGESTA Dergisi; öğrencilerin hukuk, kültür ve sanat gibi alanlarda eserler üretmesini ve bu eserleri diğer öğrencilerle buluşturmaya amaçlamıştır. Öğrencilerimizi bu kıymetli projeye yazar veya okuyucu olarak destek vermeye, Fakültemiz ve Topluluğumuzun etkinliklerinde etkin bir rolde bulunmaya davet ediyorum. Bizim de Hukuk Fakültesi akademik ve idari personeli olarak bu minvalde sizlere yardımcı olacağımızı memnuniyetle belirtmek isterim.

Her birinizi sevgiyle selamlıyorum.

Prof. Dr. Coşkun KARACA
(Hukuk Fakültesi Dekanı)

TAKDİM

Kıymetli DIGESTA okuyucuları,

Günümüz modern üniversitelerinin manevi kaynağı olan üniversite ideası, Antik Yunan'da Sokrates'le beraber ortaya çıktığı düşünülen ve Sokratik yöntemle birlikte ele alınması gereken bir düşüncedir. Sokratik yöntem, çekinmeden soru sormak, soruları cevaplamak, öğrencilerin kendi düşüncelerini dile getirmesini sağlamak, farklı düşüncelerle karşılaştığında öfkeye kapılmamaya alışmak, gerçeği sevmek ve doğruyu bilip bilmediğimiz konusunda alçakgönüllü davranmak demektir. Sokratik yöntem, sıradan bir eğitim metodundan daha fazlasıdır. Bir tahammül, sorgulama, tevazu ve şüphe düsturudur. Ancak ne yazık ki Sokratik yöntemin "modern" eğitim hayatımızdaki rolü giderek daralmaktadır. Daha verimli düşünmek için bir araç olan bu yöntem, özellikle sosyal bilimlerde çok önemli bir yere sahip olmalıdır. Zira bu yöntem, zihnin kötü alışkanlıkları olan tembellik, sorgulamaksızın kabullenme ve motamot öğrenme çabasına karşı en doğru tedavidir. Aynı zamanda mesleki gelişim için de en doğru öğretim tekniklerinden biridir.

Modern öğrenmenin giderek statik hale geldiği ve öğrencilerin edilgen bir düzene mahkum edildiği sıradanlaşan üniversite yapılarıyla karşı karşıya kalmak, bilim ve öğrenme aşıklarına derin bir acı hissettirmektedir. Bu kalıpların dışına çıkmak ve üniversite ideasında yeniden buluşmak için hem derslerde hem de üniversitede bulunduğumuz her anda dinamik bir eğitimi hedeflemekte ve öğrencilerin öğrenme süreçlerini çeşitlendirmeye çalışmaktayız. Üniversitelerin meslek edindirme kurslarından daha fazlası olduğu düşüncesiyle öğrenci merkezli faaliyetlerin planlanmasına, geliştirilmesine ve düzenlenmesine katkıda bulunmaya önem vermekteyiz. Bunun da en yakın örneği BAİBÜ Hukuk Topluluğu Akademik Danışmanı görevini halef ve selef olarak üstlenmemizdir. Değerli büyüğüm ve üstadım Dr. Öğr. Üyesi Duygu DÜLGER'den devraldığım bu yolun gözcüsü, yolcusu ve öncüsü olmaktan büyük bir mutluluk ve gurur duyuyorum. Kendisinin başlattığı bu akışı daha ileri götürmek, güçlendirmek ve çeşitlendirmek üzerine öğrenci arkadaşlarımla beraber yoğun bir emek harcamaktayız.

Yeni bir yapılanma, yepyeni projelerle yoluna devam eden BAİBÜ Hukuk Topluluğu'nun vitrin projelerinden olan DIGESTA Dergisi; öğrencilerin hukuk, kültür ve sanat gibi alanlarda kendilerini ifade etmesini, geliştirmesini hedefleyen ve diğer öğrencilerle fikri dünyada buluşmasını sağlayan önemli bir araç olacaktır. Unutulmasın ki gerçek öğrenme edilgen değil, etken bir rolle öğrenme sürecinde bulunmayı gerektirir. Bu itibarla herkesi bu güzide projeye yazar veya okuyucu olarak katkı sunmaya davet ediyorum.

Değerli DIGESTA okuyucuları, yazarları, Dergi Komisyonu ve Hukuk Topluluğu üyeleri, her birinize ayrı ayrı sevgilerimi iletiyorum.

Arş. Gör. Ömer Faruk KURTUL

(BAİBÜ Hukuk Topluluğu Akademik Danışmanı)

DUATEPE'DE BİR SANCAK

Liseye yeni başlamıştım. Bu sene hayatımdaki yenilerin yılıydı. Polatlı'ya da yeni taşınmıştık. Tarih öğretmenimiz hepimize ödevler verdi. Ben Duatepe'nin Kurtuluş Mücadelesindeki önemini araştıracaktım. Polatlı Halk Kütüphanesine giderek ödev hakkında araştırma yapmaya başladım. Basmakalıp bir ödev hazırlamak istemiyordum. Farklı bir arayış içindeyken elime tozlu, cildi yıpranmış bir kitap geçti. Biraz çekinerek biraz da merakla açtım kapağını. Kitap değildi sanki. Arap harfleriyle yazılmıştı. Hiçbir şey anlamadım. Oradaki görevliden yardım istedim. Görevliden aldığım bilgiye göre yıllar önce kütüphaneye bağışlanan bir gazinin kitapları arasından çıkmıştı bu kitap. Belki işime yarar diye ödünç alıp eve götürdüm. Annem ve akademisyen bir yakınımın yardımıyla günümüz Türkçesine çevirdik eseri. Daha doğrusu onlar çevirdi ben okudum. Sayfalar ilerledikçe Sakarya Savaşı'na katılmış bir askerin günlüğü olduğunu fark ettim. Bu günlük Sakarya Savaşı'nın sıcak günlerinin somutlaşmış bir abidesiydi sanki. Her satırı beni içine çekiyor, her kelimesi beynime şimşek gibi çakıyordu.

".....

7 Zilhicce 1339

Savaşın kaçınıcı günü bilmiyorum. Bunu düşünmek çok da önemli değil zaten. Yarım bir uykuyla geceyi geçirmeye alıştım. Günler geceler birbirine karıştı, zaman kavramı yavaş yavaş kayboldu. Yukarıdaki köylerden bize gönderilen yufka ekme ve bulgur pilavı açlığını yatıştırdı biraz. Bizim için varını yoğunu feda eden halkım için siperdeki yerimi aldım. Etrafıma baktım, şehit olanlar eksikti. Yan yana, omuz omuza çarpıştığımız yağız delikanlılar bizden önce yürümüşü cennete, bizi bekliyorlardı. Onun dışında aynı yüzler buradaydı, hepsinin farklı hikâyesi olan...

Yine biri elinde mektupla geliyor. Belli okuma yazma bilmediği. Farklı bir hikâye yine geliyor.

-Mehmet ağabey, kumandanım, sana zahmet okur musun?

Kıramazdım onu. Aldım okuyorum. Eşi mektubunu, umutlarını, özlemlerini köyün imamına yazdırmış. O cepheye gelirken doğan çocukları çok hastaymış. Evin erkeği olmadan yapamıyormuş. Bitirirken mektubunu "Sağ salim dönersin inşallah. Allah yardımcın olsun." diye sevda sözcüklerini gizlemiş satır aralarına. Bir şey diyemedi asker. Başıyla teşekkür edip gitti. Yine bir hayat tek mektupta anlattı kendini. Uzun sürmedi düşüncelerim. İşime döndüm. O sırada yanımda duran Hasan Onbaşı eliyle bir yeri gösterdi. Oraya baktığımda mevzileri gezen paşaları gördüm. Mustafa Kemal Paşa, mevzi yüzbaşısını azarlıyordu. Ardından batarya kumandanının değiştirilmesi için topçu kumandanına emir verdi. Anlaşılan batarya açığa mevzilenmiş. Mustafa Kemal Paşa çok hırslandı. Hızla atına bindi ama kayarak yere düştü. Kimse bir şey yapamadı. Otomobilin getirilmesine de müsaade etmemişti. Bir süre sonra Ali Çavuşa nefes almıyorum demiş. Sonrasını tam olarak bilmiyorum. Doktorlar gelmiş ve kaburgasının zedelendiğini söylemişler. Sonrasında Cebeci Has

tanesine gittiğini duydum.

Bir ülkenin umutlarını sırtına yüklemiş, mavi gözlerinden cesaret fışkıran Başkomutan, İnönü zaferinin gururunu, Eskişehir-Kütahya cephesinin acısını hâlâ yüreğinde taşıyor ve tek bir vatan evladının burnunun kanamasına tahammül edemiyordu. Kırklı yaşlarında bir komutan hepimize evladı gibi sahip çıkıyor, vatanın selametinin bir avuç gencin iman ve cesaretine bağlı olduğuna inanıyordu. Kurban bayramında askerlere moral vermeye gelen Gazi, sebepsiz yere ve kendi ihmalizinden bir askerin daha kurban olmasına asla izin vermiyordu.

.....

10 Zilhicce 1339

Kurban bayramı geldi çattı. Bu ülke daha kaçınıcı bayramını işgal altında kutlayacak? Bayram namazında açılan eller hürmetine bize zaferi nasip eyle ya Rabbim!

.....

7 Muharrem 1340

Sıcak günler birbirini kovaladı. Aynı mücadele devam ediyordu. Duatepe'ye kadar gelen düşmanı göndermeye kararlıydık. Var gücümüzle savaşırken ayağımdan yara aldım ve yere yığıldım. Bir süre sonra Duatepe alınmıştı. Bir tek Türk askeri güneşin altında elinde bayrakla duruyor, hepimize zaferi müjdeliyordu. Türk'ün makûs talihi değişiyordu. 38. Alayın sancağı Duatepe'de dalgalanıyordu. Bu bayrak Türk soyu devam ettikçe burada ve vatanın dört bir yanında dalgalanmaya devam edecekti.

Ailemden uzak şehit olmayı beklerken Duatepe alınmıştı. Ayağımın acısını unutup zafer sevincine ortak oldum. Bir an önce iyileşip cepheye dönmeliydim. Hasta yatağımda bu satırları yazarken geri çekilmeyi sonlandırıp taarruza geçeceğimizi hissediyordum. Umutlarım filizlenmişti. Duatepe'de dalgalanan o bayrak, Türk tarihine zaferi hediye edecekti. Bunu iliklerime kadar hissettim."

Günlük burada sona ermişti. Bir an düşündüm: Yeni geldiğim bu memleket benim ve bu vatan üzerinde özgürce nefes alan her bireyin minnet duyacağı ecdadın hikâyeleriyle dolu.

Tarih öğretmenime teşekkür etmeliydim. Bana bu ödevi verdiği, üzerine bastığım toprakların kıymetini daha iyi anlamamı sağladığı için. Bu günlük sayesinde tarih ödevini istediğim şekilde yaptım. Sıra günlüğü geri götürmeye geldi. Kütüphaneye gitmeden Duatepe'de bulunan anıt ziyaret ettim babamla beraber. 38. Alay sancağının Duatepe'de dalgalandığı gün, özgürlüğe doğru koşar adım giden askerleri hayal ettim. Aldığım her özgür nefes için onlara bir kez daha teşekkür ettim, bu bayrağın özgürce dalgalanması için üzerime düşeni yapacağımı söz verdim.

Aziz Şehitler, ruhunuz şad, mekânınız cennet olsun. Gözünüz arkada kalmasın

İzzet BAYSAL

İzzet Baysal, 1907 yılında Bolu'nun Karaçayır Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir. Babası Rüştîye Mektebi mezunu Memur Ahmet Canip Efendi, annesi ise Bolu'nun Alpagut Bey köyünden Hafız Behiye Hanım'dır. İzzet Baysal, dört çocuklu bir ailenin en küçük çocuğuydu. İlk ve orta öğrenimini Bolu'da tamamladıktan sonra yükseköğrenim için İstanbul'a gitmiş ve Sanayi-i Nefise Mektebi'nde (bugünkü adıyla Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) eğitim almıştır. Dar gelirli bir ailenin çocuğu olan İzzet Baysal, 1927 yılında babasını kaybetmiştir ama yılmamış ve zorlu ekonomik koşullara rağmen çeşitli işlerde çalışarak eğitimini sürdürmüştür ve 1931 yılında mimar olarak mezun olmuştur.

Memuriyet hayatına Bolu Nafia (Bayındırlık) Müdürlüğü'nde mimar olarak başlamıştır ve 1932 yılında birkaç arkadaşı ile birlikte Bolu'nun Gerede ilçesinin imar planını yapmıştır. Daha sonra Ankara'da Milli Müdafaa Vekâleti Hava Müsteşarlığında mimar olarak çalışmıştır ve çeşitli önemli projelerde yer almıştır. Görevi icabı Eskişehir Hava Meydanı inşaatının koordinatörlüğünü yapmıştır. Daha sonra 1934 yılında bu görevinden istifa etmiştir ve Eskişehir Belediyesi'nde Fen İşleri Şefi olarak göreve başlamıştır. Ancak, serbest çalışmaya ve kendi projelerini hayata geçirmeye yönelerek 1936 yılında Ankara'ya dönmüştür. 1934 yılında Eskişehir Lisesi'nde coğrafya öğretmeni olarak görev yapan Çanakaleli Refika Pınar ile evlenmiştir. Ardından 1939 yılında tek evlatları olan Esin dünyaya gelmiştir ve daha sonra vatan görevini yapmak üzere Afyon'a gitmiştir. 1942 yılında eşi Refika Hanım'ı kaybettikten sonra İstanbul'a yerleşmiştir. Burada ticarete atılmıştır ve sıhhi tesisat ve hırdavat üzerine bir mağaza satın almıştır. Aynı zamanda kapı kilitleri imal etmek için küçük bir atölye kurmuştur. Ama bu ona yetmemiş; dükkanda sattığı boru ekleme parçalarının neden yerli üretilemediğine kafa yormaya başlamıştır ve iki kere Almanya'ya giderek Damper Dökümü'nün ne olduğunu araştırmış, bu dökümden imal edilen boru ekleme parçalarının Türkiye'de imali için çalışmalar yapmış ve neticede 1950 yılında özel teşebbüsün ilk Mekanize Döküm Fabrikası'nı kurmuştur. Baysal'ın çok zor şartlarda kurduğu bu fabrika üretime geçer geçmez Avrupalı şirketler (6 büyük üretici Zürih'te bir kartel oluşturmuşlardır.) Türkiye'nin bu çiçeği burnunda kuruluşunu sol-

durmaya çalışmış ve Türkiye'ye yaptıkları ihracata %40 indirim uygulamaya başlamışlardır.

İzzet Baysal; her zaman olduğu gibi azmi, cesareti, çalışkanlığı ve sabrı ile bazı geceler fabrikada yatarak da olsa bu işin de üstesinden gelmiştir. Hatta 1970'li yıllarda Avusturya, Almanya, Yunanistan ve Arap ülkelerine ihracata başlamıştır. 1951 yılında İzzet Baysal Döküm Sanayii Müessesesi adı altında kurulan bu fabrika, 1957 yılında bir aile şirketi haline dönüştürülmüş, İzsal Döküm Sanayii AŞ adı altında bugünlere kadar faaliyetini sürdürmüştür.

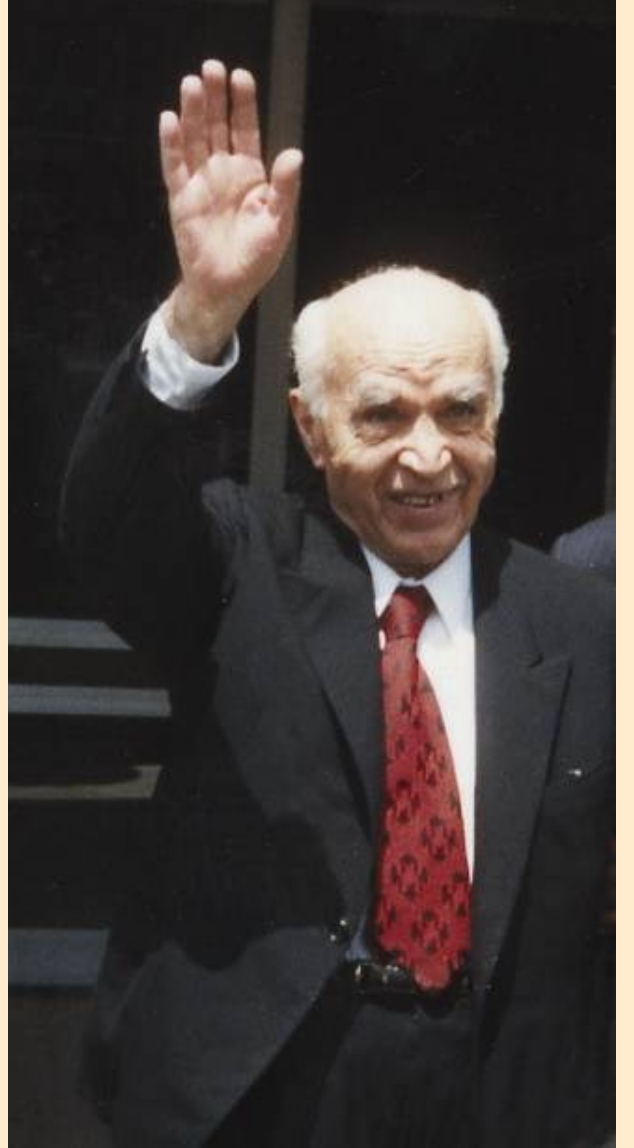
İzzet Baysal, 20. yüzyılın önemli iş insanlarından biri olarak Türkiye'de, hayırsever ve Bolu'nun önemli isimlerinden biri olarak tanınmaktadır. Doğduğu topraklardan aldığı ilhamla Türkiye'nin sosyal ve ekonomik gelişimine önemli katkılarda bulunmuş, iş dünyasındaki başarılarıyla ve topluma sağladığı hizmetlerle tanınmış bir liderdir. İnşaat sektöründeki liderliği ve iş ahlakıyla tanınan İzzet Baysal, özellikle Bolu ve çevresinde birçok önemli projeye imza atmıştır. Konutlar, ticari binalar ve altyapı projeleri Baysal'ın liderliğinde gerçekleştirilmiş ve bölgenin kalkınmasına önemli katkılarda bulunmuştur. Sadece iş dünyasındaki başarılarıyla değil, aynı zamanda topluma sağladığı katkılarla da ön plana çıkmıştır. Bolu ve çevresinde yaptığı hayır işleri ve kurduğu vakıflarla tanınan Baysal, eğitim, sağlık ve sosyal yardım alanlarında birçok projeye destek vermiş ve birçok hayırsever kuruluşun kurulmasına öncülük etmiştir. 1986 yılında İzzet Baysal Vakfı'nı kurmuştur ve tüm varlığını vakfa tahsis etmiştir. Bu vakıf, eğitim ve sağlık alanlarında birçok kurum ve tesisin kurulmasına öncülük etmiştir.

İzzet Baysal, 2000 yılında vefat etmiş olmasına rağmen, Türkiye'nin iş dünyasındaki etkisi ve hayırseverlik faaliyetleriyle hâlâ anılmaya devam etmektedir. İzzet Baysal Vakfı aracılığıyla hayırseverlik faaliyetlerine devam eden vakıf, Baysal'ın mirasını yaşatmaya ve topluma katkı sağlamaya devam etmektedir. Bolu Üniversitesi'nin kurulmasına büyük destek veren İzzet Baysal, eğitim ve sağlık alanlarında birçok hayırseverlik faaliyetinde bulunmuş, hastanelerin yapımına katkıda bulunmuştur. Sosyal sorumluluk anlayışıyla hareket eden Baysal, toplumun ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak birçok sosyal yardım

projesine destek olmuş ve Bolu'nun kalkınmasında önemli etkisi olmuştur. Eğitim tesisleri arasında Sarıyer İzzet Baysal Kreşi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Nafize Baysal Kreşi, İzzet Baysal Anaokulu ve birçok ilköğretim ve lise bulunmaktadır. Sağlık tesisleri arasında İzzet Baysal Devlet Hastanesi, İzzet Baysal Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi gibi önemli birçok merkez yer alırken, sosyal tesisler arasında İzzet Baysal Camii, İzzet Baysal Huzurevi gibi birçok kurum da bulunmaktadır.

İzzet Baysal, yaşamı boyunca birçok madalya ve ödülle de onurlandırılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devlet Üstün Hizmet Madalyası'nın yanı sıra, birçok üniversiteden onursal Doktora unvanı almıştır. 5 Mart 2000 tarihinde 93 yaşında hayatını kaybeden İzzet Baysal'ın naaşı, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Gölköy kampüsündeki anıt mezarına defnedilmiştir. İzzet Baysal'ın hayatı ve başarıları, 2003 yılında "İzzet Baba" adıyla bir belgesel ve 2010 yılında "Cumhuriyetin Öncü Sanayicisi İzzet Baysal" adıyla bir biyografi ile de dikkat çekmiştir.

Bugün, İzzet Baysal'ın mirası Türkiye'nin çeşitli alanlarında devam etmekte ve yaşamı örnek alınmaktadır. Türk iş dünyasının önemli isimlerinden biri olan İzzet Baysal, sadece iş ahlakı ve başarısıyla değil, aynı zamanda topluma ve ülkeye sağladığı katkılarla da hatırlanmaktadır. Bugün hâlâ anılan ve takdirle hatırlanan İzzet Baysal, mirasıyla gelecek nesillere ilham vermeye devam etmektedir.

İzzet Baysal'dan 10 Altın Öğüt

- Düşünmeye vakit ayır, düşünce güç için kaynaktır.
- Eğlenmeye vakit ayır, eğlence gençliğin sırrıdır.
- Okumaya vakit ayır, okuma bilginin pınarıdır.
- Duaya vakit ayır, dua güç anlarda direnmenin desteğidir.
- Sevmeye vakit ayır, sevme yaşamı tatlı kılan şeydir.
- Anlaşmaya vakit ayır, anlaşma yaşama güzel bir tat verir.
- Gülmeye vakit ayır, gülme ruhun güzelliğidir.
- Vermeye vakit ayır, verme günün aydınlığıdır.
- İşini iyi yapmaya vakit ayır, iyi işi kişiyi saygın yapar.
- Teşekküre vakit ayır, teşekkür yaşam pastasının kremasıdır.

KİM BU THEMİS ?

Gözleri bağlı, bir elinde terazi bir elinde kılıç olan Uranüs ve Gaia'nın kızı olan bu tanrıçayı gelin hep beraber inceleyelim!

Themis Kim ?

Themis adalet ve düzen tanrıçası olmasının yanında "Hukuk Tanrıçası" olarak da anılmaktadır. Themis aslında evrensel ve değişmez doğa yasasının tam kendisidir. Babası Yunan Mitolojisindeki en eski tanrılardan biri olan Uranüs ve annesi ise yine en eski tanrıçalardan olan Gaia'dır. İsminin anlamı "koymak, oturtmak, yerleştirmek" anlamına gelen kökten türemiştir.

Themis'in Roma mitolojisindeki karşılığı ise Justitia'dır. Mısır mitolojisinde ise adalet ve doğruluk tanrıçası ise Maat'tır. Maat ise Themis ve Justitia'dan farklı olarak "Hakikat Tüyü" de taşımaktadır.

Aslen iki çocuk sahibi olan mitoloji Tanrıçası Themis'in evli olmadığı varsayılarak kadın ve bakire oluşu ile bağımsızlığı simgeler.

Göz Bandı

Gözlerinin kapalı olması ise tarafsızlığını ve adaleti deyim yerindeyse "kör olarak" temsil edeceğinin sembolüdür. Bu da önyargısız bir şekilde değerlendirmeye yapılabildiğini sağlar. Adalet dağıttığı kimseleri görmesin, taraflı davranmasını diye bağlanmıştır gözleri. Adaletin tecellisinde tarafsız ve korkusuzdur.

Ek Bilgi

Themis doğa, mevsim, zaman ve sanat düzenini sağlayan üç tanrıça ile canlı varlıklar arasında ölümlü yaşam dengesini kuran bir Tanrıça, bir Tanrısal varlıktı. Themis yasa ve kuralları bütünüydü. Bunlar gelip geçici yasalar değildi ve her zaman var olmuşlardı. Themis'in yasaları Tanrısal yasalardır. Karşıt olan insani yasaları ise Nemesis uygulardı. Bu iki Tanrıça'nın görevleri iç içe olduğundan antik Yunan kenti Rhamnous'da bir tapınağı paylaşmaları mantıklıydı.

Themis'in aynı zamanda kahin ve kehanet gücü olduğuna inanılırdı. Kehanet yeri olan Delphi tapınağının kendisinin inşa ettirdiği hatıta kendisinin burada rahibelik yaptığı da söylenir.

Themis Olimpos'ta yaşamaktaydı. Zeus'un yanında oturur ve onun vereceği tüm kararlarda adaletli ve hikmet sahibi olmasını tavsiye ederdi. Böylece Themis'in tanrılara verdiği öğütlerle de bir peşit danışmanlık yaptığı da görülmektedir. Örnek vermek gerekirse Zeus liderliğindeki Olimpos Tanrıları devlerle karşılaşmışlardı. Tanrıları bile devlerden çekiniyorlardı. Çünkü devler çok güçlü yaratıklardı. Bir gün Zeus Themis'den yardım istemişti. Themis'de ona Girit'e gitmesini kendisini emziren kepinin derisinden kendisine kalkan yapmasını söylemişti. Zeus kalkamı yapmış ve devlerle çok zor geçen mücadelelere girmiş ve bu kalkan sayesinde tek bir yara almamıştı. Ayrıca Tanrıların toplantılarına başkanlık etmiş, Olimpos'ta düzeni korumuştur.

Terazi

Sol elinde bulunan terazi esasında adaleti, adaletin dengeli bir şekilde dağılmasını temsil etmektedir. Terazi figürü aynı zamanda her iki tarafın da delillerinin adil bir şekilde mahkemeye sunulmasını ifade etmektedir. Ayrıca terazinin Themis'in elinden öylece sarkması da kanıtların başka hiçbir gerekçeyle değiştirilmeden olduğu gibi sunulup değerlendirileceğini ifade eder.

Kanıtların ve olayların karşıt kefelidir.

Kılıç

Sağ elindeki kılıç ise adaletin gerektirdiği hükümlerin, cezaların yerine getirilmesini, sayet getirilmezse kılıçla "zor kullanarak" yerine getirileceğini ifade eder. Kılıcın her iki ucunun da keskin olması da adaletin gerektirdiği durumlarda her iki tarafa da kesebilecek olmasını ifade etmektedir. Kılıcın bir anlamı da saygıyı ifade etmesidir. Burada adaletin gerekli durumlarda cebir kullanılarak dahi yerine getirileceği anlamı yatmaktadır. Aynı zamanda kılıcın Themis'in elinde açık şekilde görünür olması, saklı tutulmaması da adaletin ne kadar "şeffaf" olduğunun bir göstergesi kabul edilebilir. Dolayısıyla elindeki kılıçla Themis, sadece hükmü verip kenara çekilmekle kalmaz, adaletin işlerliğini de kendisi yerine getirir. Kararın keskinliğini ortaya koyar.

Yılan

Ayağının altında bulunan yılan figürünün anlamı ise toplumdaki kötülükleri ayaklarının altına alarak ezmesini simgeler.

Kitap

Bir kitapla görülür. Bu kitap, yasaları ve yasalara uygun yaşamayı temsil eder. Adaletin tecellisinde kurallara dayanıldığını simgeler.

Hazırlayan: *Gözde İrem CAMBAZ*

Kaynakça:

Kampustenevar.com
Mitolojitanrilar.com
Microdestek.com

SaNaT Ve SaNaT ALgıSı ÜzErİnE

İnsanoğlunun temeli gördüğünü anlatma üzerine kurulmuştur. Etkileşim kurabildiği her alanda, var olana olduğu gibi bakıp aktarma çabası içindedir insan. Sanatçı, olana her zaman görüldüğünden farklı yaklaşır, bakmakla görmek arasındaki ince çizgide kendini çağın ilerisine götürebilmek için ruhunu dışarıya sunar çünkü sadece içine fazla gelen ve içinde onu kemiren şeyleri dışarı aktarır.

Dünden bugüne hayatımızdaki her şey, dünyanın tüm nimetleri kendini anlatacak ve resmedecek bir bakış açısına ihtiyaç duyar. İşte tam bu anda mevzuya sanat ve sanatçı arasındaki ilişki girmektedir. Bu ilişki neredeyse edebiyatın her döneminde karşımıza çıkmıştır. Sanatın sanata mı yoksa topluma mı hizmet ettiği üzerine, edebiyatımızın güçlü kalemleri ilgiyle eğilmiştir. Tanzimat Dönemi Türk edebiyatında İbrahim Şinasi ve Namık Kemal önderliğinde dilde sadeleşme politikasının bir getirisi olarak bu konu üzerine doğan tartışmalar, günümüz edebiyatında dahi şair ve yazarların değindiği bir konu olarak önemini ihtiva etmeye devam etmektedir. Bu nedenledir ki ele aldığım bu konu üzerine farklı bir pencereden bakmanın günümüz edebiyatının lehine olacağı kanaatindeyim.

Sorulması gereken, sanatın topluma mı kendine mi esir olduğu değil; sanatın sanata mı sanatçıya mı hâkim olduğudur. Ortaya çıkanın eser olabilmesi için sanatçının kelime işçiliğine mi bakarız yoksa eseri bir alana, bir çerçeveye sığdırmasına mı? Sanatçının tüm bu husustan bağımsız, elde ettiği edebî başarının temelinde bireysel haz uyandırma arzusunun olabileceğini savunanlardanım ben de. Eserin toplum faydasına olup olmamasının sanatçının değer tartısında bir şey ifade etmemesi gerektiğine inanıyorum. Nitekim edebiyatımızın çeşitli dönemlerinde bu değer üzerinden yapılan tüm algıların sonuçsuz kalması da fikrimi destekler yönde. Savunduğum düşünce, yazarın toplum yararına hizmet etmesinin önünde engel değildir. Çünkü sanatçı toplum konulu yazı yazdığında o toplumun bir parçası olduğunu bilir ve bu yüzden kendi düşüncelerini, yaşadığı sıkıntıları pek tabii topluma haykırmak en doğal hakkıdır.

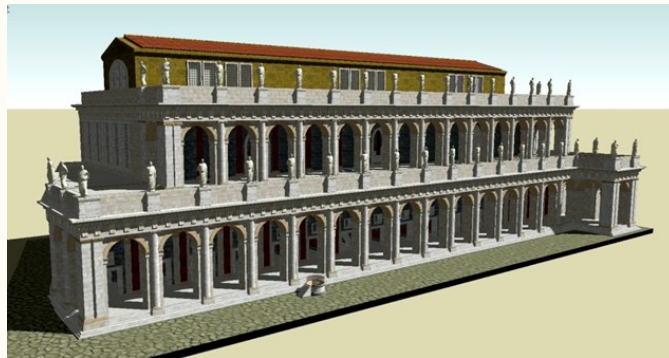
Velhasıl sanatçı, hayranlık duyduğu şeyi ifade etmekte tüm kalıplardan bağımsızdır. *Zira edebiyat her göze ve gönle ayrı dilde seslenir.*

ROMA'DA BİR HUKUK YAPISINDAN BİZANS'TA BİR KİLİSE MODELİNE: BAZİLİKA

Bazilika, Yunanca bir kelime olup, *basilike* krallık yapısı veya sarayı anlamında kullanılmaktadır. Doğan Hasol'un An-siklopedik Mimarlık Sözlüğü'nde "Özgün olarak ilkin Atina pazar yerinde başyargıç Basile'in, içinde adaleti uyguladı-ğı yapı; Romalılarda adaletin uygulandığı dikdörtgen planlı yapı. Kısa yanda hâkimin oturacağı bir yer ve içine impa-ratorun veya herhangi bir ilahın heykelinin yerleştirildiği yuvarlak bir hücre bulunur. Salon, ahşap çatıyı taşıyan iki sıra sütunla üç sahna ayrılır. Bazilikalar, sonraları bazilikal planlı diye tanımlanan kiliselere örnek olmuşlardır. 2. ola-rak ise: Erken Hristiyan ve Ortaçağ mimarlıklarında, yan geçitleri bulunan, galerili veya galerisiz kilise; bazilikal plan-lı kilise" olarak tanımlanmaktadır. Mimar Hasol'un bu tanımından da anlaşılacağı üzere, bazilika olarak adlandıran bu yapı türleri başlangıçta, bugün "adliye binası" ya da belki "adalet sarayı" olarak tanımlanabilecek olan yapılar-ken, bu yapıların plan şemalarının alınıp, buna yeni ekler de yapılarak sanat/mimarlık tarihinde *bazilikal planlı kilise* deni-len bir yapı türünün ortaya çıkarılmış olduğu görülmektedir.

Roma sanatı ve mimarisinin -ve belki daha geniş bir yaklaşımla Roma medeniyetinin- Antik Yunan medeniyeti-nin bir devamı olduğu söylenebilir. Bu bağlamda Antik Yunan şehirciliğinde, kent meydanları olan *agoralar*, Roma döneminde geliştirilip ve genişletilip *forum* adı verilen ve kentsel yaşamın merkezini teşkil eden alanlara dönüştürül-müştür. İşte dönemin adliye binaları durumundaki bazilikalar da forumların yakın çevresine inşa ediliyorlardı. İşin ilginç tarafı bu yapılar, aslında temel olarak davaların görüldüğü, hukuki işlevleri yerine getiren yapılar olsalar da bu yapılarda ticari faaliyetler ile resmi ve genel toplantılar da yapılabiliyordu. Bu anlamda bazilikalar çok işlevli yapılar-dı. Antik Roma eyaletlerinde inşa edilen ve erken tarihli örnekleri Cumhuriyet Dönemine (M.Ö 2. Yüzyıl) ait olan bu yapılar, özellikle cephelerinde ve iç mekânlarında yer alan imparator heykelleri ile de imparatorluğun otoritesini yansıtan resmi salonlardı. Roma Forum'unda inşa edilen ve günümüze kalıntıları ulaşmış olan **Aemilia** ve **Julia Bazili-kaları**, bu yapı türünün en ünlü örnekleridir (Görsel 1-2)

Bazilikaların içte sütun sıralarıyla desteklenen ve uzunlamasına yönelik gösteren dikdörtgen plan tipi, Erken Hristiyanlık Dönemi kiliselerine de esin kaynağı olmuştur (Görsel 3).

Görsel 1: Basilica Aemilia'nın bir üç boyutlu modellemesi

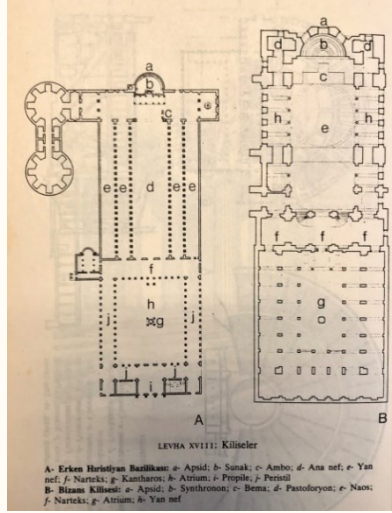
Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Basilica_Aemilia#/media/File:Basilica_Aemilia_3D.jpg

Görsel 2: Roma Forumunda *Basilica Aemilia*'nın kalıntıları

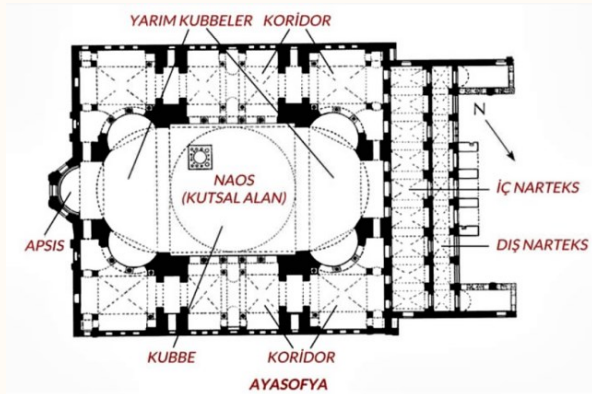
Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Basilica_Aemilia#/media/File:Basilica_Aemilia.jpg

Hatta zamanla bu plan şemasının üzerine bir merkezi kubbe yerleştirilerek *kubbeli bazilika* olarak adlandırılan bir yeni plan şeması daha ortaya konulmuş ve bu türde önemli mimari yapılar yapılmıştır ki bunlar arasında ilk akla gelen ve özellikle kubbesi ile dünya mimarlık tarihine damga vurmuş yapı Ayasofya'dır (Görsel 4).

Görsel 3: Erken Hıristiyan bazilikası ve Bizans kilisesi plan tipleri

Kaynak: Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, Metin Sözen-Uğur Tanyeli

Görsel 4: Ayasofya'nın planı

Kaynak: <https://www.rehbername.com/kesfet/ayasofyanin-tarihi-ve-mimarisi>

Cübbeler Üzerine

Arapça kökenli bir kelime olan cübbe TDK'de hukukçuların, üniversite öğretim üyelerinin, din adamlarının, mezuniyet törenlerinde öğrencilerin elbise üstüne giydikleri uzun, yanları geniş, düğmesiz giysi olarak tanımlanmıştır.

Tarihte Orta Asya'daki Türklerden Arap Yarımadasına, Arap Yarımadası'ndan Osmanlı Devleti'ne kadar birçok yerde cübbe karşımıza çıkmıştır. Orta Asya'da Türkler mor koyun yününden cübbe giymişlerdir. Cübbenin tarihinin 12-13. yy.a kadar uzandığı ve o zaman da din adamlarının giydiği bir kıyafet olduğu görüşü vardır. Bunun yanı sıra Hz. Peygamber döneminde de giyildiğine dair hadisler varken cübbenin bölge halkının kullandığı bir elbise türü olduğu da düşünülmektedir.

Dünyada üniversitelerin yeni kurulduğu zamanlarda Avrupa'da skolastik düşünce vardı. O devirde kilise her şeyin üzerinde hakimiyeti olduğu gibi üniversiteler üzerinde de vardı. O zamanlarda üniversiteler kiliselerden emirler alıyor, aldıkları emirlerle uyacaklarına dair yemin ediyorlardı. Bu yemini ederken din adamlarının giydiği kıyafetleri -cübbeleri- giydikleri söylenir.

Hatta daha sonra bu olay günümüze kadar gelmiştir ve günümüzde üniversite mezuniyet törenlerinde cübbe ve kep giymektedir. Osmanlı'da ise başlarda cübbeyi ulema idari ve askerî bürokrasi sınıfı kullanırken zamanla sadece ulema sınıfının kullandığı bir resmî kıyafete dönüşmüştür. Yani tarih boyunca toplum tarafından önemli kişiler olarak görülen bu insanların, sınıfların

giydiği bu kıyafeti yargının üç sacayağı zorunlu olarak giyer. Hâkimler savcılar ve avukatların giydiği bu cübbelerin birbirlerinden farklı ve anlamları vardır. Yargı kamu hizmeti olduğu için cübbelerin cebi yoktur.

Görsel 1.0

Avukatlar mahkemelere Avukatlık Kanunu'na göre cübbeyle çıkmak zorundadır. Avukatların giydiği cübbeler yeşil, sarı, kırmızı ve siyah renklerinden oluşur ve tek tiptir. Tek tip olması avukatların kanun önündeki eşitliğini temsil etmektedir. Tüm renkler siyah içinde erir, siyah rengi kanunların otoritesini de temsil ettiği için avukatların cübbesinin ana rengi siyahtır. Avukatlık cübbesinin yeşil kısmı hukuk davalarını, kırmızı kısmı ceza davalarını, yakadaki sarı kısmı ise idari davaları temsil eder. Aynı zamanda cübbenin düğmesinin bulunmaması yargının bağımsızlığını, kimseden emir alınmamasını, kimsenin önünde iliklenmemesini simgeler.

Hâkim ve savcıların resmî kıyafet yönetmeliği onların zorunlu olarak giydiği resmi kıyafeti yani cübbeleri düzenler. Yönetmelikte cübbelerin şekli, yaka ve kolları, nerelerde ve ne zaman giyileceği, kullanma şekli düzenlenmiş, cübbelerin nasıl olacağı temsili olarak gösterilmiştir. Hatta öyle ki defne dalı biçimindeki sarı sırma deseni, cübbelerin kollarının genişliğinin kaç cm olacağı bile düzenlenmiştir.

Görsel 3.0

Savcılarının cübbesi ise ceza mahkemesi hâkimleri gibi kırmızı renktedir ancak ceza hâkimlerinden farklı olarak cübbenin önünde sağ omuzdan başlayıp göğüs orta kısmına kadar sarı simden yapılmış geniş örgü kordon bulunur.

Görsel 1.0: Avukat Cübbesi (İsmail Belviyan KILIÇ)

Görsel 2.0: Ceza Hakimi Cübbesi (Tuğba AKTÜRK)

Görsel 3.0: İdari Hakim Cübbesi (Esmanur YAPRAK)

Görsel 4.0: Savcı Cübbesi (Kübra Şeyma AYDINLI)

Görsel 2.0

Hâkimlerin cübbelerinin ana rengi siyahdır ancak mahkemele-
rin sınıflarına göre hukuk ceza ve idare mahkemesi hâkimlerinin cüb-
belerinin yaka ve kol renkleri farklılık gösterir. Ceza hâkimlerinin cüb-
belerinin yaka ve kol kısmı kırmızı renkteyken hukuk hakimlerinin
yeşil, idari yargı hâkimlerinin gridir.

Görsel 4.0

KAYNAKÇA: <https://www.sanatinyolculugu.com/tarihte-cubbe-ve-kep-kullanimi/>
<https://hukuksitesi.com.tr/avukatlarin-giydigi-kiyafet/> Avukatlık Kanunu

İnsan Tüketirken Tükenir

Tüketmek. Nerede kullanıyoruz bu kelimeyi? Neyi tüketiyoruz? Olanı mı hiç olmayacağı mı? Yoksa olduğunu sandığımızı mı? Havayı, maddeyi, insanı, hayatı, duyguyu, zamanı. Hangisini tüketiyoruz, hangisi tükendi veya tükeniyor? İnsan, tüketirken tükenir. Hayat. Çalış, çabala, kazan. Sonra daha fazla kazan. En iyisi, en zengini, en tanınmış sen ol ve öl. Bitmekte olanın hayat mı insan mı olduğunu ayırt etmek güç. İnsana sorsan hayat, hayata sorsan insan der tükenen. Ne küstük ne barıştık. Birbirimizi sevdiğimizi sandık. Öyle değil mi sahiden? Başımıza gelen aksiliklerde yaşama lanet okurken yine de onun son bulması düşüncesi bizi dehşete düşürüyor. İnsan sevdiğine lanetler yağdırır mı? Demek biz sevmiyoruz, sevemiyoruz. Sadece sanıyoruz. Onu – hayatı – en iyi konuma getirmeye çalışırken en iyisi olmasını isterken hakkında kaç tane hoş şey söylüyor, hoş yâd ediyoruz? Az, belki de hiç. Yaşamının acısından, bir süre sonra ya da belli zamanlardaki anlamsızlığından, tatmin etmediğinden söz ediyoruz. Mutlu olmuyor muyuz hiç? Sokaklarda, kafelerde, evlerde kahkaha atıp gülenler rol mü yapmakta? Yalandan, sahte . Mış gibi. Nefes almak güzelmış, sıkıntılara rağmen yaşamaya değermiş, ağlamak gereksiz melankoliklikmiş gibi. Öyleyse çok yalan söylüyoruz. Öyle değilse yine yalan söylüyoruz hayatın kötü yönlerinden başkasına sırtımızı çevirerek. Eğer mutluousak ya buna tam inanmadığımızdan ya da nankörlüğümüzden böyle yapıyoruz. Kimse her koşulda iyimser her koşulda kötümser olmamalı. O zaman ya her şeyi beyaz ya her şeyi siyah görürüz. Binlerce renk tonundan mahrum bırakırız kendimizi. Hem kandırmayalım birbirimizi. Hayatla aramızdaki ilişki karşılıklı tüketicilikten ibaret. O bizi, biz onu tüketiyoruz. Tek taraflı değil bu işleyiş ve olmayacak. **Arasında bağıntı bulunanlar, birbirlerine etki etmeden var olamaz.**

İnsan, tüketirken tükenir. Sevdiğimiz insanı ya da insanları üzerken dert sahibi ederken biz yerimizde saymıyoruz. İlerlemekten bahsetmiyorum, içten içe geriliyoruz. Mutsuz bir çevreye sebebiyet verip mutlu olunmuyor. Onları tüketirken biz de tükeniyoruz. Sadece bir gülümseme ve az biraz hoş söz. Zor, çok zor bize. Yapmıyoruz. Öğrenilebilen bir sürü yeti varken biz "yapamıyorum" gibi basit bir bahanenin altına saklanıyoruz. Neyi mi yapamıyoruz? Çevremizdeki çiçeklerin açmasını sağlamayı. Oysa bizler soluşlarına tanık olup perde çekiyoruz gözümüze. Bu kadar göz kapama bizi de yormuyor mu? Yoruyor, ziyadesiyle. Zannediyoruz ki sadece karşıdaki yıpranıyor. Hayır. Etrafını eskiten kendisi yeni kalamaz. Akı, kalbi, duyguları, insani vasıfları eskir bi' kere. Neden yıpratıyoruz? Geçinmek varken tartışıyor, unutmak varken her fırsatta mevzuyu ısıtıyor, affetmek varken hiç ölmeyecekmiş gibi küsüyoruz. Kavga ettiğimiz kapı eşiğini geçtikten sonra sağ kalacağımızın garantisi yok. Affetmek şöyle dursun, bunu yapmayı aklımıza bile getirmiyoruz. "Sevdiğimiz insanı..." dedim yukarıda. Sevmeyi biliyor muyuz ki? "Seviyorum" dediğimiz çoğu şey "zan"dan ibaretmiş gibi. Öyle içi boş, öyle manasız, öylesine. **Sevgiye neden aranmaz ama insandaki değeri ve yeri tartılabilir.**

İnsan, tüketirken tükenir. Zaman. Elimizde tutamıyoruz. Ne dönüp gerisine bakabiliyoruz ne akmasına engel olabiliyoruz. Tükeniyor. Biz mi tüketiyoruz yoksa o her aktığı vakit ömrümüzden mi alıyor? "Vaktimi aldı" deriz. Vakit alınmaz ki. Biz kendi ihtiyarımızla kendi istediğimiz şeye harcarız onu. Harcamak. İyi mi kötü mü bu şimdi? Yirmi dört saatin kaçını neye harcıyoruz düşünmek lazım. Kendimizi geliştirmeye, ailemize, çevremize, teknolojiye, okumaya, uykuya, eğitime, spora. Zamanın seyrinin lehimize mi aleyhimize mi olduğunu biz şekillendiririz. **Bize verilen zamanda ne yaparsak ona mukabil karşılık göreceğiz.**

Çalışmazsak başarılı olamayacak, okuyup dinlemezsek gelişmeyecek, adım atmazsak ilerlemeyeceğiz. Zamanı tüketmek ve zamanın bizi tüketmesi. **İkimiz de bitiyoruz, zamanla.**

-Tutamak sorunu. İnsanın bir tutamağı olmalı.
-Anlamadım.
-Tutamak sorunu dedim. Dünyada hepimiz sallantılı, korkuluksuz bir köprüde yürür gibiyiz.
Tutunacak bir şey olmadı mı insan yuvarlanır.
Kimi zenginliğine tutunur; kimi müdürlüğüne; kimi işine, sanatına.
Herkes kendi tutamağının en iyi, en yüksek olduğuna inanır. Gülünçlüğüne fark etmez.
Yusuf Atılgan - Aylak Adam

Tesadüf seni önüme çıkarmasaydı, gene aynı
şekilde, fakat her şeyden habersiz, yaşayıp
gidecektim. Sen bana dünyada başka bir hayatın
da mevcut olduğunu, benim bir de ruhum
bulunduğunu öğrettin.
Sabahattin Ali - Kürk Mantolu Madonna

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu.
Bu derde düşmeden önce.
Orhan Veli Kanık - Anlatamıyorum (Bütün Şiirleri)

sen beni sevdiğçe ey yâr derdim artar daima
çünkü beni sevsen de
güvenmezsin bana bilirim
ama artan her şeyle birlikte yanlışlık da artar
mesela her su gözyaşı olur
her dönem bir hazine geçiş
suya boşversem yanılsama
aya baksam bir bulut
sevgisizlikle birlikte yanlışlığın hükmü başlar
Turgut Uyar - Umuttur (Toplandılar)

SINIRLARIMIZ, DÜNYANIN EN UZUN ÇİZGİ FİLMİ: KOMŞULARIMIZLA SÜRREAL BİR MACERA! (ÜLKE SINIRLARI)

Gözümüzün önünde var olan, haritada ise yalnızca bir çizgi olarak görünen ülke sınırları aslında insanlığın coğrafyayı şekillendirme ve kimlik oluşturma çabasının somut simgesidir. Bir gecede sınır çizip, duvar örmediğimize göre ilk sınırın, ilk milliyetçiliğin başladığı noktaya gidelim. “Sınırlar, savaşların başladığı yerdir.” der Primo Levi. Ulusların ve kimliklerin yeni fikir ve deneyime uyum sağlarken farklı kimlikleri nasıl koruduklarını incelerken çizilen bu çizginin güçlü bir etkisi olduğunu kabul ederiz. İlk çağdaki mülkiyet sevdası tarihsel süreçle beraber siyasi karar gibi birçok faktöre bağlı olarak belirlenmiştir. Modern uluslardaki sınırlar ise imparatorlukların çöküşü, emperyalizm, politik ilişkiler, uluslardaki hukuk ve insan hakları gibi etkenler sonucunda şekillenmiştir. Bugün dünya insanlarına şans verilebilseydi, “Doğduğun coğrafya kaderindir.” Safsatasını ortadan kaldırabilmek pahasına “Ülke sınırları kaldırılсын.” Nâraları atan hümanistlerin direnişine, kendi doğruları doğrultusunda seslerini yükselterek toplumu kendilerinde idealle etmek isteyen ütopyik arzulu insanların atabileceği tıratları dinlerdik. Sınırların kaldırılması durumu vuku bulsaydı büyük çaplı bir kaos kaçınılmaz olacaktı. Gerçekleşmesi olanağında ise elbette küresel alışveriş, serbest dolaşım ve özgürce seyahat etme arzumuz karşılanırdı lakin göç akımları, güvenlik sorunları, kültürel uyumsuzlukların yaratabileceği koca tahribatlar göz ardı edilemez. Dengeli bir yaklaşım benimsenmesi önemlidir konu nezdinde. İsteğin hasılı bu yönüyle kurgu olarak kalacağı aşikardır. (Borders and Freedom of Movement ,Delimitation of Maritime Boudaries ,The Purpose of National Borders: A crited Analysis)

Gel gelelim sınırların çizilme yöntemleri hususuna: Ülkelerin tasnif işini ülkelerin yönetim organizasyonu olan devletler yapmaktadır. Kimi ülkeler tamamen kara sınırları ile çevrilirken, kimisi akarsu, göl ve denizle sınırlanmaktadır. Savaşlar, etnik grupların dağılımı, doğal engeller ve kolonileşme gibi dürtüler sınırların çizilmesinde başlıca rol oynamaktadır. Kara ortamında ülke sınırları tespit edilirken coğrafi koordinatlara göre bir sınırlandırma işlemi yapılır sonrasında özel konuma dayalı ayrıntılı tespitlerde bulunur. Denizlerdeki ülke sınırları tespitinin en kritik parametresi ise uluslararası hukuk kurallarına bağlılığıdır. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin 3. Maddesi karasuları genişliğinden bahsetmektedir. İlgili maddeye göre: “Karasuların genişliği esas hatlardan itibaren 12 deniz milini geçmez ve her devlet karasularının genişliğini tespit etme hakkına sahiptir.” Ülkemizin direktifleri doğrultusunda ise Karadeniz’deki ve Akdeniz’deki karasuları sınırı Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin 3. Hükmüne göre 12 deniz mili; Ege Denizi’ndeki sınırı ise adalar nedeniyle 6 deniz milidir. (Bordes and Searity Implications For Border Management in the 21st Centry)

Son olacak sınırlar bağlamında aklımıza gark olacak anektodal birkaç bilgi sunalım:

Belçika- Hollanda sınırı oldukça karmaşıktır. Bu karmaşık sınırlar kasabalardaki binaların içinden hatta yatak odalarından geçebilmektedir.

Prens Edward Adası Kanada’ ya bağlıdır. Adanın ABD’ye bağlı Maine Eyaleti ile arasındaki sınır, bir noktada bir evin içinde geçer. Bu durum evin sahiplerinin hem karada hem de ABD topraklarında mülkiyet hakkına sahip olmalarına neden olmuştur.

En yüksek ülke sınırı noktası Nepal ve Çin arasındaki sınırdır. İnsanların belirlediği ve sınırları sözüm ona çizdiği dünyanın renkli bir mozaik haline hulasa sınırsız bir keşfe yol açtığı bu hayali çizgilerin ardındaki sonsuz fikirlerin kof bir yaşama değil, sahici bir özgürlüğe inanması ve istemesi ile... (Ankara Üniversitesi Açık Ders malzemeleri (İdari Coğrafya))

Hukuk Gazası

Bu cihanda berdevam hukuk gazası
Âlem-gir olacak aks-i seda gibi kanun narası

Adide ilim, adide manası
Mevcut mudur hukuk kadar alası?

Heyet-i hâkime güçlüdür asası
Susmasın hukukiyyun asası

Hukuksuzluk âdemiyet yarası
İlle de kanun ille de ası

Hayy-ı meyyit millet hukuksuzdur aslı
Adalet-i kanun, adaletin hası

Hâkimdir ehl-i hukuk cabası
Bunu bilmemek efradı millet yarası

YAŞAM HAKKININ KARŞISINDA ÖLÜM HAKKI

“ÖTANAZİ”

GİRİŞ

Ötanaziyi hem hukukçular hem tıp alanındaki kişiler uzun yıllardır tartışmaktadır. Tüm dünyada özellikle son 30 yıldır hararetli tartışmalara konu olan ötanazi bilim ve etiği karşı karşıya getirmektedir. Bu tartışmanın temeli ise insanın temel haklarından biri olan yaşama hakkının diğer hakların vücut bulabilmesi için garanti altında alınmasıdır. Bu hak çağdaş demokrasiye sahip ülkelerin anayasalarında güvence altına alınmaktadır lakin hastaların, ölümü birkaç ay geciktirmek uğruna acılarına katlanmak istememeleri ve bu duruma son verme istekleri, her zaman akıl dışı olarak görülmemektedir.

Yaşama hakkının dokunulmazlığına muhalefet gittikçe güçlenmektedir. Ünlü genetik bilimciler Luca ve Francesco Cavalli makalelerinde şu soruları sordular “Bizi dünyaya getirmeden önce kimse fikrimizi sormuyor, bu dünyayı terk etmek konusunda neden özgür olmayalım?” Bu yazımızda ötanazi ve türleri hakkında bilgi verdikten sonra yaşamın niteliği tezine, dünya ve Türkiye’deki tartışmalara, uygulamalara yer vererek Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencileri ve sağlık çalışanları üzerinde yapılan anket çalışmasının sonuçlarını sunacağız.

ÖTANAZİ

Ötanazinin (Euthanasia) kelime olarak kökeni “Eu: iyi - thnatos: ölüm” kelimelerinden gelmektedir. İlk defa Bacon tarafından kullanıldığı ileri sürülen ötanazi ısrapsız, doğal, iyi ölüm anlamlarına gelmektedir.

Ötanazi konusunda şöyle bir tanım yapabiliriz: İyileşme ümidi olmadığı tıbben katı suretle belirlenmiş olan ve dayanılmaz acılar çeken bir hastanın bilinci açıksa kendisine, değilse yakınlarına durumu anlatıldıktan sonra, hasta ve yakının hür iradesi ile verdiği karar üzerine, tedaviyi yapan hekim tarafından hastanın yaşamına acısız şekilde son verilmesidir^{1,1}

(MÜHF DERGİSİ YIL:2002 SAYI:2) Ötanazi için tanımlar genişletilebilir ancak önemli olan hukuki ve tıbbi sorunların giderilmesi için en doğru saptamaların yapılmasıdır. Bu açıdan ötanazi bir ölüm hakkıdır. Yaşama hakkının tersinden hareketle ötanazi bir olumsuz yaşam hakkıdır.

Günümüzde ötanazinin uygulanış şekline göre aktif ötanazi ve pasif ötanazi olmak üzere ikili bir tasnif yapılmaktadır. Aktif ötanazi ölümü sağlayan tıbbi yöntemlerin direkt olarak kullanılması, ölüm sonucunu doğuracak ilacın hastaya damar yoluyla enjekte edilmesi ile hastanın hayatının doktor tarafından icrai bir hareketle sona erdirilmesidir. Pasif ötanazi ise dışarıdan bir müdahale olmaksızın hastaya uygulanan tedavinin kesilmesi, yaşam aygıtının kapatılması halk ağzında ise fişinin çekilmesi olarak anılan yöntemdir.

Ötanazi ,yaşama son verilmesi, gibi hassas bir konu üzerinde durunca yaşamın kutsallığı tezini ve farklı görüş açılarını aşağıda ele aldık.

Yaşamın kutsallığı tezi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hekimler, hukukçular, din adamları tarafından savunulmaktadır. Yaşamın kutsallığı denilince ilk akla gelen yaşamın çok değerli olduğudur. Yaşam, hem dini açıdan hem laik devletlerin görüşlerindeki ortak kaniya göre kutsaldır.

İşte asıl tartışmalar bu eksen üzerinde başlamaktadır. Yaşamın kutsallığı kabul ediliyorsa ölümcül bir hastalığa veya ölmek üzere olan bir hastanın kendi iradesiyle veya bilinci kapalı olan hastanın yakınlarının iradesiyle öldürme işleminin yapılmasının istenmesi ve bu isteğin hastanın acılarını dindirmek için gerçekleştirilmesi olanaksızdır. Yaşamın kutsallığına farklı bir açıdan yaklaşanlara göre ise yaşam hakkı içinde ölme hakkı da mevcuttur dolayısıyla ötanazi meşrudur. İşbu tartışmalar üzerinden dünyadaki ötanazi tartışmalarının fitili ateşlenmiştir. Yazımızın devamında dünyadaki ötanazi tartışmalarında tarafların kanılarını desteklemek için kullandığı argümanları ve olguları ele alacağız.

Dünyadaki Ötanazi Tartışmaları

Tahmin edebileceğimiz gibi ötanaziye destekleyenlerin ve karşıt olanların bugüne kadar ileri sürdüğü bir dolu argüman ve karşı argüman var ötanaziye karşı olanların argümanları iki eksen üzerinde ilerlemektedir. Bunlardan ilki temelini dini bir perspektiften alıyor.

Bu perspektifin temelini ise tanrının iradesine müdahale edildiği aslında yaşamın tanrı tarafından mutlak güçlü, ahlaken kusursuz, sonsuz bilgelikteki bir yüce gücün biz insanlara kendi neslinden verdiği bir armağan olarak düşünürler. Ötanaziye ise bu armağana bir ihanet olarak adlandırılırlar. Bu yüzden bu düşüncenin savunurları “Bu hayat tanrı tarafından bize armağan edildi. Şu an bir imtihan, sınav dünyasındayız ve insanlar bu durumlarla sınanmaktadır.” demektedir. Ötanazi talep eden kişinin tanrının imtihanından ya da bizim sınırlı zihnimizle kavrayamadığımız çok güçlü gerekçelerle sınanmamızdan kaçarak direkt ölüme sarılmasına karşı çıkmaktadırlar.

Aslında tanrı inancı olanların, tanrının yaptığı bir sınavdan korkması tamamen anlaşılır lakin herkesin tanrı inancı olmadığı olmak zorunda da olmadığını hatırlamak gerekir. Ötanazi karşıtlarının ilerlediği diğer eksen ise ötanazi serbestisinin kötüye kullanılabileceği ve bunun kaygan bir zemin oluşturacağı korkusudur. Aslında ötanaziye korkuyla yaklaşılmasının altında ötanaziye izin verilmesi durumunda bunun farklı olasılıkları tetikleyebilme endişesi bulunuyor. Aşağıda bahsedeceğimiz maddeler bunlardan yalnızca birkaçı:

- Ötanazinin amacından saptırılarak yanlış yollarda kullanılma ihtimali. Nazi Almanyasında işe ilk önce Alman ırkından fakat kronik hasta, sakat ya da akıl hastaları ile başlanmış; ötanazi, toplum için faydasız kişilerin öldürülme aracı olmuştur. İyileşmesi mümkün olmayan ya da iyileşme maliyeti yüksek olan hastalar, sakatlar bu yolla öldürülmüştür. Bu politika, arı bir ırk yaratma amacının yanında tıp ekonomisindeki kayıpları gidermeye de yönelik olmuştur.
- Ötanaziye müsaade edilmesi tıbbın gelişmesi için engelleyici olacağı düşüncesi. İyileşmesi bugün için imkansız bir hastayı öldürmek, insanlığın gelecek başarılarını inkar etmeye eşit anlamdadır. Nitekim bundan yarım asır önce öldürücü bir hastalık olan kan kanseri bugün ilik nakli gibi yöntemlerle tedavi edilmektedir. O zamanlar doktorlar büyük çaba sarf etmek yerine, kolay yoldan ölümü seçselerdi, bugün kan kanseri şifasız bir hastalık olacaktı.
- Ötanazinin kanunlaştırılması halinde toplumun moral ve psikolojik yapısı çökecektir. Çünkü kolay bir ölümü seçmek yaradılışın gereğidir. Ferdi olaylarda kolayca kaçıp ölümü seçmek diğer fikirlerin önüne geçecektir

Doktorlara ve üçüncü şahıslara öldürme hakkını tanımak suistimallere yol açacaktır. Kanunlar, ötanaziye mani olmakla her birine makul sebep bulunabilecek bir dizi cinayetin de önüne geçmiş olur.

- Ötanazi taraflarına yapılan diğer bir itiraz da doktorun yanlış teşhis koyabilme veya hastaya uygulanacak yeni bir tedavi bulabilme ihtimalidir. Bir insanın yaşama hakkı göz göre göre ihlal edilebilir.

- Ayrıca ötanazi karşıtları Hipokrat yemininde aktif ötanaziye açıkça karşı olunmasından dolayı doktorun ötanazi uygulayamayacağı görüşündedirler. Hipokrat yemininde şöyle denmektedir: “Benden talep edilse dahi, hiç kimseye ne öldürücü ilaç vereceğim ne de öldürücü etkiye neden olan bir şey tavsiye edeceğim.”

Ötanaziye karşıt olanların savlarına karşılık ötanaziye destekleyenlerin argümanları ise daha çok self-determinasyon (kendi kaderini tayin hakkı) üzerinden ilerliyor. Bir insan başkalarının özgürlüklerine müdahil olmadığı sürece özgür olabilmeli, buna yaşamını nasıl sona erdireceği konusu da dahil.

Eğer bir kişi ya da kendisinin karar veremeyeceği durumlarda bu kararı verme hakkına sahip olduğu düşünülen diğer kişiler kendilerinin veya yakınlarının ölmesinin acı içinde yaşamaya devam etmesinden daha iyi olduğuna kanaat getirirse ve bu kanaatlerinde uzun bir süre sabit kalırlarsa bu tercihi o kişilerden esirgememeliyiz diyerek ötanazinin gerekli olduğu konusundaki duruşlarını net bir şekilde göstermektedirler.

Gerçekten de bu hakkın erişilebilir olduğu Hollanda, Belçika ve Amerika’nın bazı eyaletlerinde sistem oldukça düzgün ve modern bir biçimde işlemeye devam ediyor. Türkiye’deki duruma gelecek olursak ötanazi hakkı ve tartışmaları yeterince yerini bulamamaktadır. Türkiye’de Hasta Hakları Yönetmeliğinin 13. Maddesine göre ötanazi kesin bir şekilde yasaklanmaktadır.

KANIMIZCA

Ötanazi karşıtlarına göre ötanaziye meşrulaştırmak yerinde toplumda engelli ve hasta olarak yaşamlarını sürdüren dezavantajlı kesimlerin refahı artırılmalı, erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik en üst düzeye çıkarılmalı yani yaşam kalitesi artırılmalıdır. Çünkü işin esasına girdiğimizde hiçbir dezavantajlı gruptaki insan ölmeyi istemez sadece kendini buna mecbur hissedebilir. (TBB DERGİSİ SAYI:86 YIL:2009 ARZU BESİRİ)

Lakin kanımızca ötanazi biz konuşsak da konuşmasak da ölüm gibi hayatın bir gerçeği olarak karşımızda duruyor.

Tıbbi teknolojilerin ilerlemesi ve kendi başına yaşayamayacak hastanın yaşam destek aygıtları vasıtasıyla uzun süre yaşatılması mümkündür.

Ancak bu tür bir yaşam tarzının tartışılabilir olduğu açıktır. Kişinin yaşama hakkı tabi ki en önemli hakkıdır ve özenle korunması gerekir. Ancak gülmek, konuşmak gibi doğal ihtiyaçları onurlu bir biçimde karşılayabilmek; özgürlük ve ottonomi gibi insani niteliklerin kaybedilmesi halinde bir insanın ne olursa olsun acı çekerek yaşamaya mahkum edilemeyeceğini düşünmekteyiz.

Tüm bu bilgiler ışığında ötanazi için tek tip bir hukuk kuralı getirmenin imkansızlığı ortadadır. Çünkü sadece bir hukuk normu yaratmanın dışında hasta ve dayanılmaz acılar çeken ve tıbben bir çözüm bulunamayan insan için en doğru olan uygulamanın ne olduğuna karar verilmektedir. Bu yapılırken hem etik kurallarının sınırı aşılmamalı hem de insani duygular unutulmamalıdır.

KAMUOYUNUN ÖTANAZİYE BAKIŞ AÇISI

Bu anket çalışması, insanların Türkiye'nin 100. yaşına girdiği bir dönemde ötanazi konusunda ne düşündüklerini ortaya koymak amacı ile yapılmıştır. Çalışma Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri tarafından yapılmış ve çeşitli fakülte öğrencilerinin katılımlarıyla da yürütülmüştür. Anketimize Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencileriyle beraber zorlu günlerde yanımızda olan doktor ve hemşirelerden oluşan sağlık çalışanları da eklenmiştir. Anketimize katılan her bir denekle birebir görüşmeler yapılmış, anket öncesinde ötanazi hakkında yeterli bilgilendirme yapılmıştır.

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinde okuyan 384 öğrenci ve Bolunun çeşitli sağlık kurumlarında görev yapan 54 sağlık çalışanına yapılan anketin sonuçları ve cevapları aşağıda verilmiştir.

ÇIKARIMLARIMIZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencileri, doktor ve hemşirelerden oluşan sağlık çalışanları üzerinde yeterli bilgilendirme yapılarak yürütülen anket çalışması sonucunda toplumun ötanaziye karşı bakış açısını gösterebilecek bulgular elde edilmiştir.

Yaptığımız ankete katılan öğrencilere ve sağlık çalışanlarına doğal bir hak olmalı mı? Sorusu sorulduğunda % 66,40 ve %64,75'lik yüksek oranlar elde edilmiştir. Lakin ötanazinin ge-

rekli olduğu bir durumla karşılaşıldığı zaman kendileri için ötanaziyi kabul etme oranları öğrenciler için %54,68 e sağlık çalışanlarında ise %44,40 gibi oranlara; ötanazinin yakınları için gerekli olduğu durumda ise öğrencilerde bu oran %25,77'e sağlık çalışanlarında 16,68 gibi oranlara düşmektedir. Karşımıza çıkan tabloya baktığımız zaman ötanaziyi kendileri veya yakınları için kabul etmeyen bireylerin bile ötanazinin doğal bir hak olması gerektiğini savunduklarını görmekteyiz. Ötanazi hakkının kullanımının bireylere bırakılması bunda büyük bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin kendileri ve yakınları için ötanaziyi kabul etmese bile ötanazi hakkını kullanmak isteyenlerin bu haktan mahrum bırakılmayacağını düşünmektedirler.

Ankette sorduğumuz diğer bir soru ülkemizde ötanazinin kullanılmaya başlandığını varsaydığınızda bunun amacından saptırılarak yanlış yollarda kullanılabilme ihtimali olduğunu düşünüyor musunuz? Ankete verilen cevaplarda öğrencilerin %86,71'inin sağlık çalışanlarının ise %90,60'lık büyük bir kısmının böyle bir hakkın varlığı halinde bu hakkın yanlış yollarla kullanılıp suiistimal edilebileceğini düşünmektedir. Hukuk; haksızlıktan, hukuksuzluktan kaçmak zorunda değildir. Hukuk kurallarının yegane amacı kişilerin temel haklarını belirterek bunun belli başlı kurallar ve yaptırımlar dahilinde, toplum halinde yaşayan kişilerin varlıklarını sürdürebilmeleri için barış ortamı sağlamak, topluma birlik ve düzen getirmektir.

Ankette ötanaziye müsaade edilmesinin tıbbın gelişimi için engelleyici olacağını düşünüyor musunuz sorusuna öğrencilerin %47,91'i sağlık çalışanlarının ise %55,50'lik bir kısmı ötanazinin kanunlaşmasının tıbbi gelişmelere engel teyit edeceğine yönelik yanıt vermiştir. Ötanazi hakkının varlığı halinde hasta olan bireylerin kendi hayatlarına son vermeleri, doktorların kolaya kaçarak yeni tedavi yöntemlerinin araştırılmayacağı korkusu bu durumda önemli bir rol oynamaktadır

Ötanazinin uygulanması halinde toplumun etik değerlerinin, moral ve psikolojik yapısının zarar göreceğine inanıyor musunuz diye sorulunca öğrencilerin %59,37'lik sağlık çalışanlarının ise %44,40'lık bir kısmının evet cevabını verdiğini görmekteyiz. Ötanazi hakkının var olduğu Hollanda ve Belçika gibi ülkelerde yapılan bilimsel araştırmalarda bile bu durumun toplum yapısına zarar vermediği görülse de ötanazinin uygulanması halinde Türkiye'de de aynı etkileri göstereceğini savunamayız. Bahsi geçen ülkeler ile Türkiye'nin toplum yapısı ve kültürünün arasında büyük farklar bulunmaktadır.

Ankete katılan öğrencilerin %69'u sağlık çalışanları ise %70,30'luk kısmının ötanazi uygulayan kişinin kasten adam öldürme fiilini gerçekleştirmediğini düşünmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin %66,40'ı sağlık çalışanlarının ise %64,75 i bugüne kadar ötanazinin gerekli olduğu herhangi bir durumla karşılaşmamıştır.

TÜRK KÜLTÜRÜNDE HAYVAN VE BİTKİ MOTİFİ

"Kültür"ün birçok tanımı bulunmaktadır. Gökalp'e göre kültür, milletleri "kendi" kılan, diğer milletlerden ayıran ve milletleri şahsına münhasır bir hâle getiren olgudur. Milletlerin kültürü doğar, gelişir ve değişikliğe uğrar. Bu makalede ise Türk kültürü, değişimi ve gelişimi başka bir açıdan ele alınacaktır. Tarihî seyir içerisinde Türk kültürünün hayvan ve bitkilere karşı takındığı tavır değerlendirilecektir.

Özellikle göçebe yaşayan ve tabiatla iç içe olan ilk insan baktığımızda, yöntemi, üslubu toplumdan topluma farklılık gösterse de hayvanlarla çok sıkı bir iletişim içerisinde bulunduğunu söylenebilir.

İbrahim Kafesoğlu'na göre, bu dönemin göçebeliklerine bakıldığında Türklerin yaşadığı göçebelikle diğer bazı milletlerin yaşadığı göçebelik birbirinden ayrılır. Kafesoğlu, Türklerin yaşadığı yarı göçebe hayatın ortaya çıkardığı kültürün "Bozkır Kültürü" olduğunu söyler. Ve bu kültürün iki temel unsuru, at ve demirdir.

Bu dönemde sosyal hayatın en vazgeçilmez unsuru hayvanlardır. Bu hayvanlar kimi zaman hayatı kolaylaştırmakta kimi zaman ise birer sembol olarak hayatın içerisinde yer almaktadır.

Türk toplumunda, mimariden üretim biçimlerine, evlilik, göç gibi birçok tarihsel olayda hayvanların etkisi çokça görülür. Kendilerini ve boylarını ifade ederken de bazı hayvanlarla özleştirirler.

At, gurur sembolüdür. Aslan ise güç ve heybeti temsil eder. Kartal Tanrı'ya ulaşma özlemini anlatır. Ve soyundan gelindiğine inanılan kurt gibi karada, havada ve denizde yaşayan yüzlerce tür hayvanın insan hayatında önemli bir yeri olmuştur. İnsan isimleri de bu üslubun tesirinde kalmıştır.

Hayvan üslubu, sanat eserlerine ve edebî eserlere de yansımıştır. İlk hayvan figürleri M.Ö. XVII. asırda görülmüşse de ilk örnekler basit tarzda yapıldığından, ortak bir tavır ve üslup birliği aramak yersizdir. Bu figürlerin üsluplaşması sonraki yıllarda gerçekleşir. Bu tarih, Hun Türkleri dönemine tekabül eder ve Göktürkler döneminde de devam eder.

Hun Türkleri'ne ait herhangi bir belge, metin bulmak mümkün değilse de, Göktürlere ait birçok eserde hayvan üslubunu yakalamak ve yer verildiğini görmek mümkündür. Orhun Abideleri'nde, Oğuz Kağan Destanı'nda, Dede Korkut Kita-

bı'nda hayvanlarla ilgili mecaz ve benzetmelere bolca rastlanır. Edebi eserlerdeki hayvan üslubuna Karahanlılar ve kısmen Selçuklu'da da rastlanmaktadır. Kutadgu Bilig adlı eserin birçok bölümünde, hayvan üslubuna fazlaca yer verilmiştir. Öyle ki hayvanlara dair benzetmeler, hayvanlarla ilgili mecazlar eserin hayli bir kısmında bulunmaktadır.

Yerleşik hayata geçiş, Türk kültürü ve sanatı için bir dönüm noktasıdır ve bitki üslubunun doğmasına vesile olmuştur. Geçiş döneminde bozkır kültürüne ait birçok alışkanlıklarımız devam etmiştir ve bu evreye ait sanat eserlerinde hem hayvan hem de bitki üslubunu görmek mümkündür.

Olgunlaşma dönemi ise Osmanlı dönemine tekabül eder. Artık Osmanlı döneminde, IX. yüzyıldan itibaren üslup ve kompozisyon bütünlüğü sağlanmaya başlanır ve bu dönemde Rumî motif, Türk sanat zevklerinin ve kültürünün ürünü olarak devam eder. Bu tarz, Orta Asya hayvan üslubunun tesiriyle geliştiği için hayvan motifleri stilize edilerek kullanılmıştır. İslamiyetin kabulüyle hayvansal görünümünü tamamen kaybetmiş, bitkisel bazı eklemelerle karışık bir üslup hâlini almıştır.

Yerleşik hayatla birlikte gelişen bitki üslubunun sanat eserlerine ve yaşama yansımaları birçok yönden gözler önündedir ve incelenmeye açıktır. Tuğralarda, cilt ve katı' sanatında, bahçelerde, mimaride ve halılarda bitki üslubunun taşıdığı izler, bu üslubun ne denli bir hakimiyet sağladığını gösterir.

(Türk Kültüründe Hayvan ve Bitki Motifinin Seyri, YRD. DOÇ. DR. YUSUF ÇETİNDAG) (Kısaltılmıştır.)

FİLM

İZLEYELİM

MANCHESTER BY THE SEA

Ölüm hayatımızın bir gerçeği... Hayatımızı yaşarken anlık olarak öleceğimizi unutsak da başımızı yastığa koyduğumuzda, bir ölüm haberi aldığımızda, dizi ve film izlerken ölüm sahnelerini izlediğimizde hepimizin aklına gelen "ben de bir gün öleceğim" oluyor. Günün birinde öleceğiz evet bunu hepimiz biliyoruz peki ama sevdiklerimizin ölmesi? Bunu ne kadar düşünüyoruz? Bir gün sabah uyandığımızda en sevdiklerimizden biri artık hayatımızda olmayabilir. Her gün gördüğümüz, beraber güldüğümüz, ağladığımız, yemek yiyip alışveriş yaptığımız, sokaklarda beraber yürüdüğümüz birilerini kaybetmek nasıl bir his? Sevdiklerimizden birini kaybettikten sonra yaşayacağımız yas süreci nasıl bir süreç? Ne zaman geçer? Bu süreçte hangi duyguları hissedeceğiz üzüntü öfke ya da hissizlik? Manchester By The Sea tam olarak izledikten sonra kendimize bu soruları sordurtan türde bir film. Filmimiz Lee adlı ana karakterimizin abisi Joe'nun ölümü sonrası 16 yaşındaki yeğeni Patrick ile yaşadığı yas sürecini anlatıyor. Lee kapıcılık görevi yapan kendi halinde biriyken zor olan hayatını daha da zorlaştıracak bir haber alır, artık abisi ölmüştür. Yeğeni henüz reşit değildir, abisinin eşinin olmadığından cenaze işleriyle Lee ilgilenmek zorunda kalır. Bu işlerle uğraşırken bir yandan da abisinin vasiyeti üzerine yeğenin vasisi olarak tayin edilir. Film bir yandan günümüzde Patrick ve Lee'nin yas sürecini anlatırken bir yandan da bizi geçmişe götürerek Lee'nin neden bu kadar umursamaz ve ketum biri olduğunu, neden zor bir hayatının olduğunu anlatır. Manchester By The Sea birini kaybettikten sonra insanın hayatında oluşan boşluğu ve o boşluğun hayata etkisini o kadar iyi aktarıyor ki izlerken o boşluğa siz de düşüyorsunuz, aniden... Özellikle Lee'nin acısını iliklerinizde hissediyorsunuz ki zaten Casey Affleck bu başarılı performansıyla Oscar ödülüne layık görülmüştür. Film Lee ve Patrick arasındaki ilişkiyle, sevdiği birini kaybettikten sonra hayatına yeni birine yer vermenin ne kadar zor olduğunu biz izleyiciye başarılı bir şekilde aktarıyor

ZONE OF INTEREST

İzlerken her karesine ayrı hayran kaldığım bir yapıt. Film bize meşhur Auschwitz toplama kampının yanı başında müstakil bir evde oturan toplama kampının komutanı Rudolf Höss ve ailesinin 'sakin' yaşantısından bir kesit sunuyor. Müstakil ev ve sürekli acıyla dolu haykırış sesi gelen kampı birbirinden ayıran tek şey uzunca bir duvar. Ev halkı da biz de film boyunca kampı göremiyor yalnız gelen korkunç sesleri işitebiliyoruz. Fakat biz seyirciler gelen seslerden ürperip rahatsız olurken ev halkı için bu gayet sıradanlaşıp hayatın olağan akışı içinde kendini bulmuş bi durum haline gelmiş. Kamptaki insanların yardım çılgınlıkları, silah sesleri, acı dolu bağırışlar, yakma makinelerinden çıkan dumanlar asla ilgililerini çekmiyor artık. Komutan Rudolf Höss Alman disiplininin canlı bir örneği. Her hareketi tertipli ve planlı. Bunu evin dizaynından dahi anlayabiliyoruz. Evin her ayrıntısı mükemmel bir düzende. Evde yeri belli olmayan en ufak eşya bile göremezsiniz. Filmin en etkilendiğim yanlarından biri de komutan evi ne kadar cennete çevirmeye çalışsa da duvarın arkasındaki cehennemin kasvetinden kurtulamamasının bize yansıtışı. Müstakil, bahçeli ,havuzlu , iki katlı ve her eşyanın düzenli olduğu bu cennet gibi evin bu derece donukluğu her karesinde izleyeni dehşete düşürüp filme her sahnede kitlenmemizi sağlıyor. Film çoğu zaman komutanın ve ailesinin psikolojisi üzerinden ilerliyor. Bu gergin ortamda büyüyen evin kız çocuğu rüyasında kamptakilere yardım ettiğini görürken evin erkek çocuğu ise zamanla zalimleşmesiyle dikkat çekiyor. Rudolf ve eşinin karmaşık duygusal ilişkisi , Rudolf'un çelişkili iç dünyası ve daha pek çok ilgi çekici psikolojik gözlem yaptırın bu film Oscar'da En İyi Uluslararası Film ve En İyi Ses Dizaynı ödüllerini kazanırken Cannes Film Festivali Büyük Ödülüne de layık görülmüştür.

AND JUSTICE FOR ALL

Norman JEWISON'ın yönettiği, içinde iyi olan bir avukatın adalet sisteminin çarpıklığıyla olan mücadelesini anlatıyor. Başrolümüz sinema tarihine adını kazımış olan Oscar ödüllü aktör Al Pacino. Film; genç ve içinde iyi olan bir avukat olan Arthur Kirkland'ın bir kıza taciz ve tecavüzle suçlanan bir hakimi savunmak zorunda kalması ile yozlaşmış adalet sistemine uyum mu sağlayacağını yoksa bu sistemle mücadele mi edeceğini arasında gidip gelen içsel savaşını işliyor. Film yozlaşmış sistem karşısında çaresiz kalan Arthur'un çaresizliğini işlerken seyirciye ahlaki bir takım problemleri de sorgulatmaktadır. Özellikle filmi izleyen genç hukukçuların kafasında başarı mı yoksa doğru olanı mı yapmak sorusunu canlandıran bir etken haline gelmiştir.

Film; içerisinde adaletsizlikten nasibini almış birden fazla yan rolü işlerken, aynı zamanda adaleti sağlamakla görevli meslekleri icra eden kişilerin de psikolojik olarak ne denli çöküntüler yaşayabileceğini gözler önüne seriyor. Bütün bu yan rollerin karakterleri olay örgüsü içerisinde işlenirken Arthur hepsinin hikâyesinde kendine bir yer buluyor ve böylelikle biz de kahramanımızın psikolojisinin ne yönde şekillendiğini yavaş yavaş çözümlüyoruz. En nihayetinde karakterimiz sistemin çarpıklığına, insanların bu durum karşısında üç maymunu oynamasına dayanamıyor ve karşımıza belki de Al Pacino'yu Oscar adaylığına götüren final sahnesi çıkıyor. Duruşmadaki savunmasında Arthur Kirkland bütün meslek etiğini bir kenara bırakarak filme adını veren Amerikan adalet sisteminin sloganı "Herkes İçin Adalet" cümlesinin içinin ne kadar boş olduğunu gösteren mükemmel bir konuşmaya imza atıyor. Sahnenin bir başka etkileyici yanını ise bu konuşmanın sonunda hem suçlunun cezalandırılmasını isteyen savcılık makamı hem de o suçtan yargılanan hakimin aynı duyguları paylaşıyor olması oluşturuyor. Ve sonuçta yapması gerekeni yaptığı için bir avukat belki de mesleğinden olurken "Herkes İçin Adalet" sağlanıyor. And Justice For All eşitlik ve adalet kavramlarının aslında adalet sisteminde o kadar da yerinin olmadığını gösteriyor. Ancak And Justice For All bu yozlaşmış sisteme boyun eğmek zorunda bırakılsanız bile her zaman doğru olanı yapabileceğinizi size gösteriyor. Bu açılardan film gelecekte adalet sistemi içinde yer almak isteyenler için her ne olursa olsun önemli olanın kim için, kimin için adaletin uygulandığı değil; mali durumu, ırkı, dünya görüşü, bağlantıları ne olursa olsun adaletin herkes için olması gerektiğini anlatıyor. Yani Justice For All.

AMISTAD

Köle TDK' da "Savaşta tutsak alınan, yabancı ülkelerden zorla kaçırılıp özgürlükten yoksun bırakılan veya başkasından satın alınan kimse " olarak tanımlanır. Kölelik ise köle olma durumudur. Yüzlerce yıldır var olan insanlıkla bağdaşmayacak bir durum olan kölelik Amerika Birleşik Devletlerinde devletin kuruluşundan 19 Haziran 1865 yılına kadar var olmaktadır. Bu insanlıkla bağdaşmayacak sınıf; tarih boyunca türlü işkencelere, eziyetlere, insanlığa sığmayacak davranışlara maruz kalıyordu. Amerika'da ise Afrika kökenli insanlar taşınır bir mal muamelesi görmüş, hayvan gibi sahiplendirilmiş, zorla çalıştırılmış, eziyet görmüş, fiziksel ve psikolojik olarak şiddete maruz kalmışlardır. Kölelik günümüzde birçok filme ve diziye konu olmuştur bunlardan en etkileyici olanlardan biri 1997 yılında çekilen AMİSTAD adlı filmidir. Bu filme konu olan olay 1839 yılında yaşanmıştır. La Amistad adlı gemide Mendelli esirlerin başlattığı bir isyan daha sonra ABD'de kölelik tarihinde bir dönüm noktasına evrilmiştir. Steven Spielberg tarafından çekilen; Morgan Freeman, Anthony Hopkins, Matthew McConaughey gibi ünlü oyuncuların başrolünde oynadığı bu film 4 dalda Oscar adayı olmuştur. Film Cinque isimli bir adamın çiviyle zincirlerini çözerek bir isyan hareketi alevlendirmesiyle başlar. Esirler gemideki mürettebatın çoğunu öldürdükten sonra iki kişiyi sağ bırakır ve kendilerini Afrika'ya götürmelerini söylerler. Kaptan gizlice rotayı Amerikaya çevirir. La Amistad gemisinin okyanusta Amerikan savaş gemisiyle karşılaşmasının ardından esirler Amerikan askerleri tarafından tutuklanırlar. Cinayet ve korsanlık suçlarından yargılama süreçleri başlatılır. Mahkemede İspanya kraliçesi; esirlerin kendilerine iade edilmesini ister, köleleri satın alanlar ise mülkiyetlerinin kendilerine ait olduğunu ve kölelerin kendilerine verilmesini söyler. Avukat Roger Sherman Baldwin ise kölelerin köle olmadığını aslında özgür bir birey olduğunu savunur, ve böylelikle mahkemede dördü bir aynın bulunur. Esirlerin isyan sonucunda tutuklanması sonrasında film o dönemde Amerikan halkının kölelere bakış açısını gözler önüne serer. Kölelik savunucusu olanlar olduğu gibi kölelik karşıtı olan hukukçuların, bürokratların da var olduğunu bir avukatın (özellikle Amerika gibi jüri sistemli bir hukuk yapısına sahip olan bir ülkede) davanın seyrini nasıl değiştireceğini çok çarpıcı şekilde anlatmıştır. Özellikle Anthony Hopkins'ın yaptığı 11 dakikalık savunma filmde beni en çok etkileyen sahne olmuştur. Kölelerin yaşadığı acıları, ıstırapları biz izleyicilere hissettirmiş olan bu filmin içinde geçen geminin adı olan Amistad kelimesinin anlamının "dostluk, arkadaşlık "olması filmi daha derin yapan detay olarak seyirciye işlenmektedir.

ELEŞTİRİ YAZARLARIMIZ :

Serra KABATAŞ: "AMISTAD" & "MANCHESTER BY THE SEA"
Osman ÖZYOLCU : " AND JUSTICE FOR ALL"
Bedirhan BAŞAR : "ZONE OF INTEREST"

HAZIRLAYAN: Gözde İrem CAMBAZ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN

100. YILI KUTLU OLSUN

Benim nacız vücudum elbet bir gün
toprak olacaktır ancak; Türkiye
Cumhuriyeti ilelebet payidar
kalacaktır.

Mustafa Kemal Atatürk

Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Hukuk Sosyolojisi: Normlar, Yapılar ve Adalet Arayışı

Giriş

Hukuk sosyolojisi, hukukun toplumla iç içe geçmiş yapısını ve toplumsal etkileşimleri mercek altına alan, disiplinler arası bir inceleme alanıdır. Bu alanda yapılan çalışmalar, yasaların yalnızca metinlerden ibaret olmadığını; sosyal yapılar, normlar ve özellikle toplumsal cinsiyet gibi kavramlarla şekillendiğini ve toplum tarafından nasıl algılandığını ve uygulandığını gözler önüne serer. Bu yazıda, hukukun toplumsal cinsiyet ekseninde nasıl bir yapı kazandığını, hukuki kurumların cinsiyet eşitliği ve adaleti nasıl etkilediğini ve toplumsal cinsiyetin hukuki değişimlerle nasıl dönüştüğünü ele alacağız.

Hukukun Toplumsal Cinsiyet Temelleri

Toplumsal cinsiyet, bireylerin cinsiyetlerine atfedilen roller, davranışlar, faaliyetler ve öznitelikler bütünüdür. Hukukun bu rolleri yansıtırma biçimi, tarih boyunca pek çok toplumda farklılık göstermiştir. Örneğin, kadınların oy kullanma hakkının tarihsel mücadelesi, hukukun toplumsal cinsiyet algısının dönüşümünü gösterir. İlk olarak Yeni Zelanda'da 1893 yılında kadınlara seçme hakkı tanınması, bu dönüşümün somut bir örneğidir. Bu, hukukun toplumsal cinsiyet normları üzerindeki etkisini ve bu normların hukuki düzenlemelerle nasıl değiştirilebileceğini gösterir. Emile Durkheim'ın "Hukukun Bölümlendirilmesi" çalışması, hukuki normların toplumsal cinsiyet rolleriyle olan ilişkisine ışık tutar. Durkheim'a göre, cezai hukuk gibi alanlar toplumun kolektif vicdanını yansıtırken, medeni hukuk bireysel haklar ve sözleşmelerle ilgilendir. Toplumsal cinsiyet normları da bu bireysel hakların tanımı ve uygulanışında belirleyici olur.

Max Weber'in "Hukukun Sosyolojisi" çalışması ise hukuki düzenlemelerin rasyonelleşme sürecine odaklanır. Weber'e göre, modern toplumlarda hukukun sistematik uygulanışı, cinsiyete dayalı iş bölümünü de rasyonelleştiren bir yapıya sahiptir. Örneğin, iş hayatında kadınların ve erkeklerin rollerinin hukukun tanımlanması ve bu rollerin iş kanunlarıyla şekillendirilmesi Weber'in rasyonelleşme teorisine uygun düşer.

Marksist teori, hukuku ekonomik temeller üzerinden açıklar ve sınıf mücadeleleriyle ilişkilendirir. Ancak bu teoriyi toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirdiğimizde, hukuki

sistemlerin sadece sınıf mücadelelerinin değil, aynı zamanda cinsiyet mücadelelerinin de bir ürünü olduğunu görebiliriz. Örneğin, kadınların iş gücüne katılımının artmasıyla birlikte eşit işe eşit ücret talepleri, hukuki düzenlemelerde değişikliklere yol açmıştır.

Foucault'nun "Hapishanenin Doğuşu" eserindeki iktidar ve kontrol mekanizmaları analizi, toplumsal cinsiyet üzerinden de incelenebilir. Hukukun, cinsiyet normlarını pekiştiren ve "normalleştiren" bir araç olarak kullanılabildiği, örneğin kadınların toplumsal rollerinin hukuki yaptırımlarla sınırlandırıldığı görülmüştür.

İstatistiksel veriler ve araştırmalar, hukuki düzenlemelerin toplumsal cinsiyet normlarıyla olan ilişkisini daha iyi anlamamızı sağlar. Pew Research Center'ın yaptığı bir araştırma, kadınların hukuki sistem içindeki temsiliyetinin, cinsiyet eşitliği algısını nasıl etkilediğini göstermiştir. World Justice Project'in "Rule of Law Index" raporu ise, cinsiyet eşitliği konusunda hukukun üstünlüğünün uygulanış biçimlerini somut verilerle ortaya koymaktadır.

Hukuki Kurumların Toplum Üzerindeki Etkileri

Hukuki kurumların toplumsal cinsiyet üzerindeki etkisi, yargı bağımsızlığı ve hukukun üstünlüğü gibi konularda kendini gösterir. "Judicial Independence and the Rule of Law in Contemporary Governance" adlı çalışma, yargı bağımsızlığının cinsiyet eşitliği açısından nasıl korunduğunu ve hukukun üstünlüğünün sağlanmasının bu bağlamda neden önemli olduğunu vurgular.

Örnek olay incelemeleri, hukuki kurumların toplumsal cinsiyet üzerindeki etkilerini daha net gösterir. Örneğin, Türkiye'de 2001 yılında kabul edilen 4320 sayılı "Ailenin Korunmasına Dair Kanun"un yürürlüğe girmesi, kadına yönelik şiddetle mücadelede hukuki bir dönüm noktası oluşturmuştur. Bu kanun, şiddet mağduru kadınlara yönelik koruma tedbirlerini hukuki bir zemine oturtmuş ve devletin bu konudaki sorumluluğunu pekiştirmiştir. Ayrıca, 2012'de yapılan değişikliklerle birlikte, şiddetin sadece fiziksel değil, psikolojik, cinsel ve ekonomik boyutlarını da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bir başka örnek ise, Türkiye'de kadınların iş hayatında eşit haklara sahip olmalarını destekleyen yasal düzenlemelerdir.

Özellikle 4857 sayılı İş Kanunu, cinsiyete dayalı ayırmacılığın önlenmesini amaçlayan hükümler içermektedir. İşe alım süreçlerinden, ücret eşitliğine kadar birçok alanda kadınların korunmasını ve teşvik edilmesini sağlamıştır. Ancak bu tür yasal düzenlemeler, pratikte her zaman beklenen etkiyi yaratmamaktadır. Hukukun cinsiyetle ilişkili normlar ve değerlerle olan ilişkisini anlamak için, feminist hukuk teorisi önemli bir çerçeve sunar. Feminist hukukçular, hukukun cinsiyetçi yapılarını ve bu yapıların kadınlar üzerindeki baskısını analiz ederler. Carol "Feminism and the Power of Law" (1989) eseri, hukukun cinsiyet rollerini nasıl pekiştirdiğini ve kadınların yaşamlarını nasıl şekillendirdiğini gözler önüne serer. Smart, hukukun sadece erkek egemen toplumun çıkarlarını korumadığını, aynı zamanda kadınların deneyimlerini görmezden geldiğini ve onları marjinalleştirdiğini savunur. Weber ve Durkheim gibi klasik sosyologların hukuk teorilerinin yanı sıra, feminist hukuk teorisinin öncüleri, hukukun toplumsal cinsiyet rollerini nasıl şekillendirdiğine ve bunun toplumsal adalet üzerindeki etkilerine dikkat çekerler. Örneğin, Catherine MacKinnon'un "Toward a Feminist Theory of the State" (1989) eseri, hukukun kadın ve erkek arasındaki güç ilişkilerini nasıl kodladığını ve bu durumun kadınların toplumdaki yerini nasıl etkilediğini ele alır.

Toplumsal Cinsiyet ve Hukuki Kurumlar

Hukuki kurumlar, yargı bağımsızlığı ve hukukun üstünlüğü gibi kavramlarla topluma etki ederler. Ancak bu kurumların toplumsal cinsiyet ekseninde incelemesi, genellikle göz ardı edilen bir boyuttur. Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı, yargı süreçleri ve kararlarında da kendine yer bulmalıdır. Bir örnek olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nde "Roe v. Wade" (1973) kararı ele alınabilir. Bu karar, kadınların üreme haklarına ilişkin önemli bir dönüm noktası olmuştur ve hukukun toplumsal cinsiyet normlarına meydan okuyan bir rol oynadığını gösterir. Ancak bu kararın bazı bölgelerdeki uygulanış biçimi ve sonrasında ortaya çıkan tartışmalar, hukuki kurumların cinsiyet eşitliği konusunda ne kadar bölünmüş olduğunu da ortaya koymuştur.

Toplumsal Cinsiyet ve Hukuki Değişim

Hukuk ve toplumsal değişim arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar, hukukun hem toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesine katkıda bulunabileceğini hem de mevcut cinsiyet eşitsizliklerini pekiştirebileceğini gösterir. Örneğin, İsveç'te uygulanan "ebeveyn izni" politikaları, hem annelerin hem de babaların çocuk bakımında eşit sorumluluk almasını teşvik ederek cinsiyet rollerindeki geleneksel yapıyı sorgulamaktadır.

Diğer yandan, bazı ülkelerde kadınların miras hakkı veya boşanma süreçlerinde yaşadıkları adaletsizlikler, hukuki sistemlerin cinsiyet eşitsizliklerini nasıl sürdürebileceğinin somut örnekleridir. Hindistan'da kadınların miras haklarına tam erişimi sağlayan 2005 yılında yapılan yasal değişiklikler, bu tür eşitsizliklere karşı atılan önemli adımlardandır. Sonuç Hukuk sosyolojisi, toplumsal cinsiyet ekseninde incelendiğinde, hukukun sadece yasal metinlerden ibaret olmadığını, aynı zamanda toplumsal cinsiyet normlarını ve beklentilerini de şekillendirdiğini ve bunların adalet anlayışımızı nasıl etkilediğini gösterir. Toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinde hukuki reformların önemi yadsınamazken, bu reformların uygulanış biçimi ve toplumun değişen dinamikleriyle uyum içinde olması gerektiği de açıktır. Hukukun toplumsal cinsiyet eşitliği için bir araç olarak kullanılması, daha adil ve kapsayıcı bir toplumun inşası için elzemdir.

Okumak mı? İzlemek mi ?

Yazmalıyım, yazacağım, elbet bir gün yazarım derken kalemimin ucuna geldi. Lütfedip kâğıda düşürmeden kelimeler, onları havada asılı bıraktım ve düşündüm. Acaba ben bu konuda yazacağım da ne olacak? Ne iyi bir yazarım ne de bir edebiyatçı. Kimin umurunda bir edebiyatseverin serzenişi ya da neyi değiştirecek bu yazı? Peki, yazmazsam ruhumdaki şu ince sızı nasıl ispatlayacak kendini?

Her birini kıymetli birer emanet olarak gördüğüm klasiklerin, romanların TV dizilerine uyarlanması belki birçok kişinin içine sinmediği gibi, beni de rahatsız ediyor. Hem de ne rahatsızlık. Sözüm ona bu sayede kitapların satışları artmış. Yola çıkış bu olsa belki bir derece mazur göreceğim bu edebi eser kaçakçılarının yaptıklarını. Nitelikli bir okuyucunun diziyi beğenip de okuma yoluna gideceğine inanmıyorum. Filizleri budanan bir ağaç misali romanların ekranlardaki görüntüsü... Bu tablo karşısında, iki öfkeyle karışık iki hüznün, dört dönüyorum. Sanki okyanuslara demir atmış gemilerime korsanlar saldırıyor. Hazine sandıklarımın kilitlerini kırıp, hoyratça yağmıyorlar. Sihirli sözlerin bendeki yansımasını görmeleri beklenemez tek gözlü korsanların... Açılan sandıklardan bir bir uçup gidiyor kelimeler. Tozlu raflar arasında birbirlerine dayalı durmaları bence şu hallerinden daha asil. Onları öyle sırt sırta görünce, Tanpınar'ı, Reşat Nuri'yi, Halit Ziya'yı oturmuş edebiyat ve İstanbul sohbetleri yaparken düşünürüm. Nasıl haz duyarım bir klasiği okurken anlatamam. Kapağı ilk açışında tanımadığım bir şehrin kapısını çalarım. Konuğu olurum, yalnız beni ağırlar şehir. Sözler banadır, cümleler bana. Eşsiz güzellikteki mekânlar yalnız bana anlatılır. Yeni insanlar tanırım. Bazen elini operim birinin bazen gözlerine dalıp kalırım ötekinin. Bir cümlemin ardına takılır düşerim, kelimelerin büyüğü sarar beni dakikalarca. Okuduğum bir bölüm öyle tutsak eder ki bazen, kıskanırım yazarını. Kim olduğumu unuturum, romandaki "esas kişi" olurum. Feride ağaçların tepesinde gezinirken kopardığı elmaların kokusu burnuma gelir. Kamran'a hem aşk hem nefretle dolu bakışlarını, aynanın karşısına geçer taklit ederim.

Karakterleri istediğim gibi resmederim kafamda. Kim engel olabilir ya da yön verebilir fırçama? Hayalimdeki Bihter bu değildi mesela. Firdevs Hanım entrika peşinde koşmuyordu. Bendeki Ali Rıza Bey daha derin bakardı, yüzündeki her kıvrım ayrı bir acının, hüznün çizgileriydi. Bir kalıba mecbur bırakıp nasıl da tarumar ettiler benim hayallerimi.

"Beyaz! Beyaz! Beyaz! Bu gecenin azim, yüksek ağaçları vardı ki beyaz başlarını, beyaz kollarını kaldırarak silkiniyorlardı; beyaz bulut kümelerinden yığıla yığıla göğüslerini germiş dağların arasında beyaz saçlarının beyaz köpüklerini savurarak yükselen dalgalarıyla bir deniz kabarıyordu; ta yukarıda, bir düşme duraklayışı içinde kalvermiş kar tufanlarının arkasında beyaz bir ay..." (Aşk-ı Memnudan) Bu satırları okuduğumuzda aldığımız lezzeti diziler verebilir mi dersiniz? Okumak başka ille de başka...

Doç. Dr. Handan İnci bu konuda şunları söylüyor: Romanlardan uyarlanarak televizyona aktarılan bu dizileri izlemiyorum ve öğrencilerime de tavsiye etmiyorum. Merak ettiğim için Aşk-ı Memnuyu izledim ama beş dakika bile dayanamadım. Öğrencilerime soruyorum Aşk-ı Memnuyu okudunuz mu, diye. "Seyrettik hocam" yanıtını alıyorum yani okumanın önüne geçmiş dizi. Öğrencilerin merak duygusu da ölüyor. Çünkü bu eserler merak edildiği için okunuyor." Kabul ediyorum TV dizilerinde kullanılan dille, roman dilini mukayese etmemeliyiz. Bir karakterden duyduğumuz edebi konuşmaları ya da anlatıcının muhteşem tasvirlerini günlük hayatımızda bulamayız. Lakin en azından esere ait izler bulmalıyız, yazarın varlığını da hissettirmeli bize diziler.

Sanat dallarından biri diğerinden faydalanabilir. Sanat alabildiğine özgür bir alan... Yöntemini bildikten sonra iç içe girebilir bu dallar. Sinemayla müzik, edebiyatla tiyatro... Nitekim başarılı çalışmalar çıkıyor bu durumlarda. Mesela sinema filminde kullanılan bir şarkı, unutulmuş bir şarkı olmasına rağmen

men yeniden dilleniıyor. Hem film hem müzik birlikteliğı de tetikliyor başarıyı. Romanlarımızdan bir kaçının tiyatroya uyarlanmış izledim. TV dizileri kadar yaralamadı beni, hatta beğendim. Mesela rahmetli Savaş Dinçel'i "Yaprak Dökümündeki Ali Rıza Bey" rolüyle seyrettim ve dakikalarca ayakta alkışladım. Peki, aradaki fark ne? Evvela dizilerde zamanın kostümleri, mekânları, yaşam şartları göz ardı ediliyor. Hikâyede muhtemel sapmalar, günümüze uyarlamalar yapılıyor. Bazen yapımcı bazen kanal sahibinin çıkar ve reyting uğruna diziye müdahale ettiğini duyuyoruz. Bir kaç bölüm sonra karakter kalkıyor, rolü üstlenen kişi ve onun özel hayatı hikâyesinin önüne geçiyor. Ayrıca izlendiğı müddetçe yani reytingler iyiye, hikâye genişliyor, eklemeler yapılıyor, uzatılıyor. Bu da doğal olarak eserin bozulmasına, özünü yitirmesine sebep oluyor. Bir roman, kaç bölüm çekilebilir ki? İki sene sürmez diye düşünüyorum. Yıllar evvel çekilen Halit Refik'in yönettiğı Aşk Memnu için Selim İleri, bu çalışmanın hala aşılamadığını, çetin bir romandan çok başarılı bir senaryonun çıkarıldığını, ders niteliğinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtiyor. Bu noktada, ileri gideceğiz diye kendimizi paralarken geçmişin bile hala gerisinde kaldığımızı görüyorum. Mazi, bugün hangi seviyede olduğumuzu göstermesi açısından oldukça net bir ayna...Ayna ayna söyle bize, var mı biz kadar yönünü şaşırın bu dünyada?

Günümüzde romanların dizi haline gelmesi, edebiyat toplumuyla yakınlaştırmak, farklı kitlelere ulaştırmak ya da okumayı sevdirmek amaçlı bir proje intibası vermiyor maalesef. Ama usta senaristlerin elinden çıkmış, romanın duygu derinliğindeki hisleri yakalamış, yazarın kalemiyle oluşturduğu dünyayı yansıtan, o dönemin havasına ve hayat tarzına uygun, yönetmeni ve oyuncusuyla hikâyesinin bütünleştiğı, çıkar amaçlı olmayan kaliteli yapımlara da açığız, izleriz. "Klasiklerimizin -Aşk-ı Memnu çoktan beri Türk romanının klasiğı- doğru dürüst okunmadan televizyonda, sinemada, tiyatroda tuhaf kılıklar edinmesi, saklamak istemiyorum, bana ürkütücü geliyor. Çünkü günümüzün aylak okuryazarı, seyrettim, bir daha niye okuyayım diyor, geçip gidiyor. Hatta romancılığa sıvanan kişiler bile." Selim İleri'nin bu sözleri bana, içimdeki ince sızının manasız olmadığını fısıldadı.

Nice bol okumalara...

*"Dalgaları seyrederek gibi yapıyorum.
Olmuyor. Gözlerimin buğusunu
dalgalara ekleyemiyorum."*

FRANZ KAFKA

Franz Kafka, 20. yüzyıl edebiyatının belki de en gizemli ve etkileyici yazarlarından biridir. Eserleri, insan psikolojisinin karanlık köşelerine ve çağının sıkıntılarına derinlemesine nüfuz eder. Kafka'nın hayatı, eserlerinin ardındaki gizemli dünyayı aydınlatmada önemli ipuçları sunar. Özellikle hukukla olan ilişkisi, Kafka'nın eserlerinde belirgin bir tema olarak karşımıza çıkar.

Kafka, 3 Temmuz 1883'te Prag'da Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Babası Hermann Kafka, bir iş adamıydı ve oğlunun kendisi gibi başarılı bir kariyere sahip olmasını arzuluyordu. Bu nedenle Kafka, Prag Charles Üniversitesi'nde hukuk eğitimi aldı. Ancak, Kafka'nın hukukla ilişkisi sadece akademik bir bağla sınırlı kalmadı. Onun hukuk eğitimi, gelecekteki eserlerinin temelini oluşturacak derin düşünceleri ve deneyimleri şekillendirdi.

Kafka'nın hukuk eğitiminin ardından profesyonel hayatında tam anlamıyla bir hukukçu olarak çalışmadığını görmekteyiz. Bunun yerine, bir sigorta şirketinde görev aldı ve yazılarını bu işin yanında kaleme aldı. Sigorta şirketindeki deneyimleri, Kafka'nın hukuk sistemi-ne ve bürokrasiye yönelik eleştirel bakışını derinleştirdi. Bu deneyimler, onun eserlerinde sıkça karşımıza çıkan hukuk temalarını şekillendirdi.

Kafka'nın eserlerindeki hukuk teması, genellikle belirsizlik, adaletsizlik ve güç ilişkileri üzerine odaklanır. Örneğin, "Dava" adlı eserinde, ana karakter Josef K., kendisine yöneltilen gizemli bir dava hakkında hiçbir bilgiye sahip olmaz ve adalet arayışı içine düşer. Bu eser, hukukun karmaşıklığını ve insanın bu karmaşıklık karşısındaki çaresizliğini vurgular.

"Dönüşüm" ise, bireyin hukuk sistemine olan bağımlılığını ve bu sistemin yaşamı nasıl etkileyebileceğini ele alır. Ana karakter Gregor Samsa, beklenmedik bir şekilde bir böceğe dönüşür ve bu dönüşüm, ailesinin ve toplumun ona bakışını derinden etkiler. Hukukun yaptırımları ve toplumsal normlar, Gregor'un durumuyla nasıl etkileşime girer ve onun insanlık dışı bir varlık olarak algılanmasına yol açar.

Kafka'nın eserleri, hukukun sadece bir kurallar sisteminden öte, insanların yaşamlarını derinden etkileyen bir güç olduğunu gösterir. Bu, hukukun sadece somut yasalarla değil, aynı zamanda insan psikolojisiyle, toplumsal normlarla ve güç ilişkileriyle de yakından ilişkili olduğunu vurgular.

Sonuç olarak, Franz Kafka'nın eserleri, hukukun karmaşıklığını ve insanın bu karmaşıklık karşısındaki çaresizliğini anlamamıza yardımcı olur. Kafka'nın kişisel deneyimleri ve edebi vizyonu, hukukun sadece kağıt üzerindeki kurallardan ibaret olmadığını, aynı zamanda insanın varoluşsal durumuyla derin bir şekilde bağlantılı olduğunu gösterir. Bu nedenle, Kafka'nın eserleri, hukukun insan yaşamındaki derin etkilerini ve insanın bu etkilerle başa çıkma çabalarını anlamamıza yardımcı olur. (Wikipedia)

SÜREYYA AĞAOĞLU

Süreyya Ağaoğlu, Türkiye'de kadının toplum içindeki rolünün güçlenmesinde ve kadın haklarının geliştirilmesinde öncü bir figür olarak kabul edilir. 1903 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Süreyya, ailesinin entelektüel ortamında yetişti. Babası Ahmet Ağaoğlu, dönemin aydınlarından ve siyasal düşünce liderlerinden biriydi. Bu nedenle, Süreyya'nın düşünce özgürlüğüne ve kadın haklarına yönelik bakış açısı ailesi tarafından desteklendi.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde eğitim alarak hukuk alanında kariyer yapmayı hedefleyen Süreyya, 1925'te mezun oldu. Kadınların yüksek eğitim almasının ve mesleki kariyer yapmasının nadir olduğu bir dönemde, hukuk alanında ilerlemek için cesur bir adım attı. 1928 yılında avukatlık ruhsatını alarak Türkiye'nin ilk kadın avukatı unvanını kazandı.

Süreyya Ağaoğlu'nun kariyeri boyunca karşılaştığı zorluklar, onun kararlılığını ve azmini pekiştirdi. Avukat olarak çalışırken, kadınların toplumda daha fazla söz hakkı kazanması ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması için aktif bir şekilde mücadele etti. Aynı zamanda, Türkiye'nin sosyal ve politik yapısındaki değişimleri yakından izleyerek, kadın haklarına ilişkin talepleri hukuk yoluyla gündeme getirdi.

Türk Kadınlar Birliği'nin aktif bir üyesi olarak, kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında çeşitli konferanslara katıldı ve makaleler yazdı. Bu çalışmaları, Türkiye'deki kadın hareketinin yaygınlaşmasına ve kadınların sosyal ve hukuki haklarının korunmasına katkıda bulundu. Süreyya Ağaoğlu, kadınların eğitim, iş hayatı ve hukuk sisteminde daha fazla temsil edilmesi için etkin bir şekilde çaba gösterdi.

Bunun yanı sıra, Türkiye Barolar Birliği'nin kuruluşunda da yer alarak, hukuk alanında daha geniş bir platformda kadınların sesini duyurmaya çalıştı. Onun çalışmaları, yalnızca kadın avukatların değil, tüm kadınların toplumda daha fazla hak elde etmesine yardımcı oldu. Süreyya Ağaoğlu'nun kadın hakları ve sosyal adalet konusundaki çalışmaları, Türkiye'nin modernleşme sürecinde kadınların aktif bir rol almasını teşvik etti.

1989'da vefat eden Süreyya Ağaoğlu, Türkiye'nin hukuk tarihinde ve kadın hakları mücadelesinde önemli bir miras bıraktı. Onun yaşamı ve çalışmaları, Türkiye'de kadın hakları hareketinin temellerini atan önemli bir döneme damgasını vurdu ve sonraki nesiller için ilham kaynağı oldu. Süreyya Ağaoğlu'nun hikâyesi, kadınların toplumsal eşitlik mücadelesinde kararlılık ve azimle nasıl başarıya ulaşabileceğinin güçlü bir örneğidir. (Wikipedia)

Franz Kafka

Süreyya Ağaoğlu

Alman Mahkeme Kararı

Bir Türk vatandaşının Türkiye'ye iadesine Karşı Yaptığı Başarılı Anayasa Şikâyeti

Türk vatandaşı olan şikâyetçi cezaevinde bulunmaktadır. Türkiye'de, çete halinde uyuşturucu ithal ettiği şüphesiyle hakkında soruşturma yürütülen şikâyetçinin, yargılanmak üzere Türkiye'ye iadesi talep edilmiştir. Şikâyetçi, iade edilmesi durumunda Türkiye'deki mahkemede yargılanırken adil bir sürece tabi tutulmayacağından ve mahkeme salonunda bizzat hazır bulunmasına izin verilmeyeceğinden endişe duymaktadır.

Yüksek Bölge Mahkemesi, iade talebini kabul edilebilir bulmuş ve şikâyetçinin iade işleminin durdurulması talebini reddetmiştir. Şikâyetçi, bu karara karşı anayasa şikâyetinde bulunmuş ve geçici tedbir talebinde bulunmuştur. Federal Anayasa Mahkemesi, şikâyetçinin anayasal şikâyetini sağlam temellere dayandığı gerekçesiyle kabul etmiştir.

Karara göre, Yüksek Bölge Mahkemesi'nin kararı Anayasa'nın 19(4) maddesinde tanımlanan etkili hukuki korunma hakkını ihlal etmektedir çünkü mahkeme, şikâyetçinin iadesinden sonra Türkiye'de yapılacak ilk derece ceza yargılamasına katılıp katılmayacağını yeterince açıklığa kavuşturmamıştır. Bu durum, adil yargılanma hakkının ihlali anlamına gelmektedir.

Davanın gerçekleri:

İade talebi, İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nin çıkardığı bir yakalama kararına dayanmaktadır. Şikâyetçi, Hollanda'dan Türkiye'ye yaklaşık 9 kilogram kokain ithal etmekle suçlanmakta ve bu suçlamalar çerçevesinde Türk makamları tarafından iadesi talep edilmektedir. Şikâyetçi şu anda Almanya'da dört yıl sekiz ay hapis cezasını çekmektedir.

Aralık 2022'de, Yüksek Bölge Mahkemesi şikâyetçinin resmi iade tutukluluğuna karar vermiş, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği ise Yalvaç Cezaevi'nin tutukluluk koşullarının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3. maddesine uygun olduğuna dair güvence vermiştir.

Yüksek Bölge Mahkemesi, Yalvaç Cezaevi'nde tutulan kişilerin video konferans yoluyla duruşmalara katıldığını önceki yargılamalardan bilmektedir. Şikâyetçi, İzmir ve Yalvaç arasındaki büyük mesafe nedeniyle mahkemede bizzat hazır bulunma hakkının ihlal edilebileceğini iddia etmektedir.

Haziran 2023'te, Yüksek Bölge Mahkemesi Türk adli makamlarından şikâyetçinin ana duruşmaya katılım şekline

ilişkin ek bilgi talep etmiş ve iade kararını ertelemiştir. Temmuz 2023'te, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği ana duruşma sırasında video konferans teknolojisinin kullanımına ilişkin ayrıntı-ları sağlamıştır.

4 Eylül 2023 tarihli kararda, Yüksek Bölge Mahkemesi şikâyetçinin iadesinin kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir ve 15 Eylül 2023 tarihli kararıyla, iadenin kabul edilebilirliği ve ertelenmesine ilişkin yeni bir karar verilmesi talebini reddetmiştir. Şikâyetçi anayasal şikâyetinde, Anayasa'nın 19(4) maddesi uyarınca etkili hukuki korunma hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir. Yüksek Bölge Mahkemesi'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarını yeterince tanımadığı ve AİHS'nin 6. Maddesi uyarınca özel durumlarda şahsen hazır bulunma yerine video konferans iletiminin kullanılabileceğini göz ardı ettiği belirtilmektedir.

Kurulun Temel Değerlendirmeleri:

Anayasa şikâyeti, Yüksek Bölge Mahkemesi'nin kararı-nın Anayasa'nın 19(4) maddesi uyarınca şikâyetçinin etkili hukuki korunma hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle açıkça sağlam temellere dayandırılmıştır. Yüksek Bölge Mahkemesi, şikâyetçi-nin iadesinden sonra Türkiye'de yapılacak ilk derece ceza yargılamasına şahsen katılıp katılmayacağını yeterince açıklığa kavuşturmamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihadına göre, Yüksek Bölge Mahkemesi'nin şikâyetçinin Türk hukuku uyarınca ilk derece yargılamasına şahsen katılma hakkına sahip olup olmadığını değerlendirmesi gerekmektedir. Yüksek Bölge Mahkemesi, şikâyetçinin iadesi durumunda yargılanma hakkının nasıl etkileneceğini ve Türk hukukunun bu konudaki düzenlemelerini incelememiştir.

Türk makamlarına yöneltilen sorular, video konferans teknolojisinin kullanımıyla ilgili olarak sanığın ana duruşmada hazır bulunma hakkının korunup korunamayacağına dairdir. Yüksek Bölge Mahkemesi, video konferans yoluyla duruşmaya katılmanın belirli koşullar altında adil yargılanma ilkesiyle uyumlu olabileceğini belirtmiş, ancak bu durumun ilk derece ve temyiz yargılamaları arasındaki ayrımı ve somut olayda izlenen "meşru amacı" dikkate almamıştır.

Federal Anayasa Mahkemesi, Yüksek Bölge Mahkemesi'nin şikâyetçinin adil yargılanma hakkını yeterince koruyup korumadığını ve iade işlemi sırasında bu hakkın nasıl etkileneceğini incelemede yetersiz kaldığını belirtmiştir. Bu nedenle anayasal şikâyetin kabul edilmesine karar verilmiştir.

YÜZÜK

Güneş nazlı bir gelin gibi ışıklarını yavaş yavaş dünyaya hediye ederken, sokaklar çoktan arabalarla dolup taşmış, insanoğlu yeni güne çoktan uyanmıştı.

Erken kalkmanın bereketine inanan esnaflar dükkân camlarını siliyor, vitrin önündeki mallarını kusursuz şekilde müşteriye sunmaya hazırlanıyorlardı. Benim de taşların arasından boy vermiş, büyümüş, gelişmiş kökleriyle toprak altını; dallarıyla bütün sokağı sarmış çınar ağaçlarının arasında küçük bir pastanem, kapısında oturacak bir iki sandalyem vardı. Baba yadigârı ekmek tekne me yine babamdan alışlagelen bir âdetle hep sağ ayakla girer yine sağ ayakla çıkardım. Anahtarı çevirip, kapıyı açınca benimle birlikte akşamdan kalma yağmurun toprak kokusu süzüldü içeriye. Az sonra sıcacık poğaçalar, simitler, açmalar ve daha niceleri kokularıyla müşteriye cezbetmek için yerini almıştı. Kaynayan semaverin fokurtusu duyanların asla hayır diyemeyeceği bir melodi tutturmuş, işlerine başlamadan kendilerine gösterişsiz bir kahvaltayı layık görenler masaları doldurmaya başlamıştı.

Köşede kalan son yere de bir amca gelip oturmuş, birkaç defa bir şey ister misin dememe rağmen kafasını sağa sola döndürmekle yetiniyor, tek kelime etmiyordu. Bir zaman sonra ihtiyar ellerini, yakından bakınca hayrete düşüren buruşukluklarını ve saçlarının nasıl da o kadar beyazladığını düşünüp seyre daldım. Gelip geçenlere kanlı bıçaklı düşmanıymış gibi bakışlar atıyor, biri yanına yaklaşacak olsa kaşlarını çatıyordu. İnsanlara bu denli nefret besleyen bakışlar, ceketinin iç cebinden çıkardığı sigarasına dönünce yumuşuyor, çocuk saflığıyla doluyordu. Paketin içine sıkıştırdığı çakmağı dikkatle çıkarıp sigarasını yaktı. Ciğeri dolana kadar çekti, sonra uzun uzun üfledi dumanını.

Son sigarasını yaktığında ona sormadan masanın köşesine bıraktığım ve bir yudum bile almadığı çayı duruyordu. Yerinden yavaşça doğruldu. Cebine attığı eline ilişen birkaç liraya baktıktan sonra içlerinden seçtiği iki tanesini masaya koydu ve çıktı. Çayı almak için gittiğimde bıraktığı bozuklukların arasında bir yüzük buldum. Peşinden gitmek istedim ama karanlık, ağır adımlarla yürüdüğü yolda pusu kurmuş ve sonunda yutmuştu onu.

MFÖ'nün KOPUK Zinciri

ÖZKAN UĞUR

Şarkıcı ve aktör kimliklerini bir arada toplayan ve zirvede tutan Özkan Uğur, 17 Ekim 1953'te ailenin beşinci çocuğu olarak dünyaya geldi. Müzik hayatına lise yıllarında kurduğu amatör 'Atomikler' grubuyla başladı. Profesyonel anlamda kariyeri Mazhar Alanson ve Fuat Güner'in de yer aldığı orkestrada bas gitarist olarak başladı. Yıllar içerisinde farklı topluluklar ve piyasa değişiklikleri sonrası aynı müzik dilini konuştukları MFÖ ortaya çıktı. 80'lerin en üretken ve verimli müzik grubu olmayı başarmışlardı. Çocukluğunda oyuncu olmak isteyen Özkan, kendine verdiği sözü tuttu ve kariyerinde başarılı pek çok projeye imza attı.

Terapist Rachel O'Neill, "Ünlü birinin ölümüne üzülsünüz çünkü ölüm, geçmişinizin belirli bir parçasının kaybı gibi hissedilebilir." diyor. Yani çocukluğunuzun kahramanı bir sanatçıyı kaybetmek demek; hayallerinizi, aşklarınızı, acılarınızı, kayıplarınızı ve kazançlarınızı kaybetmek demek. Belki onlarla beklemediğiniz anda tekrar yüzleşmek belki onların zihninizin derinliklerinde silinip gittiğini hissetmek. Sonuç hep aynı.

Güllerin içinden koşturarak geldiren de o, bizimle birlikte olduramayan da. Cennet Mahallesinin Beter Ali'si de, G.O.R.A'nın aşk savaşçısı Garavel'i de. Ve hatta çok azımızın hatırladığı 'Aganigi Naganigi' Özkan Uğur.

Bazı ruhlara kolay kolay veda edilemiyor hayatta. Bazı enerjiler öyle büyüdür ki kolay kolay sallanmıyor tahından. Bazı insanlar yokluğunda da koca bir deve dönmekten ödün vermiyor. O dev işte Özkan Uğur.

Belki, kafiye için bir derginin adından esinlendiği Ali Desidero, bir marka haline gelirken desideronun anlamının, istemek, dilemek olduğunu çok sonradan öğrenecekti dinleyicileri.

Özkan Uğur şarkılarından çok fazla ders aldık. Ali Desidero da bunlardan biriydi.

"Olur mu, ne önemi var?" diyor oğlan, "Yürüyelim işte, ne çıkar bundan"

"Hem sizinle de tanışmış oluruz, hem konuşuruz şur'dan, bur'dan"

"Teoride" desen zehir gibi, "pratik" dersin sallanmakta

Bazen "ben hümanistim" diyor, bazen rasyonalist oluyor.

Değişik bir psikoloji, bir felsefe: idiotloji.

İki kez yendiği hayat mücadelesinde hep mutlu, enerjik, yaratıcı ve en kıymetlisi iyi kalmaya devam etti. Evet çok yoruldu fakat bu savaşı kaybetmedi, yalnızca savaşmayı bıraktı. Özkan Uğur'un yaşamından çok şey öğrendik. Savaşmayı ve gerektiğinde savaşmayı bırakmayı. Savaşmaya devam ettiğimiz her hatıranın bir parçası Özkan Uğur. Rahmetle...

İllüstrasyon: Barış TÜNEY (@baris.ty)

RUHUN PUSULASI

Merhaba değerli insan;

Psikolog Beyhan Budak tarzı bir giriş oldu ama sana hislerimi en iyi bu kelimelerle ifade edebildim.

Biliyorum, pusulasız bir gemi gibi dalgalar arasında savrulduğunu.

Ruhunun derinliklerindeki arayışı biliyorum.

Bazen kendini korku dolu, kaybolmuş, yapayalnız, endişeler içinde boğulmuş gibi hissettiğini biliyorum.

Çocukluğunda yaşadığın travmaların olduğunu ve o yaralarını ne yaparsan yap iyileştiremediğini biliyorum.

Bazı insanlar, bazı insanların içinde öyle büyük yangınlar açar ki yangında cayır cayır yananın imdat çığlıkları arşı titretir. O yangının zamanla şiddeti azalsa bile asla tam anlamıyla sönmez, en ufak bir kıvılcım bile tekrar alevlenmesine sebebiyet verir. Bazı insanlar da yüzlerinde pişmenin verdiği bir olgunlukla, içlerinde kocaman bir yangını yaşatırlar.

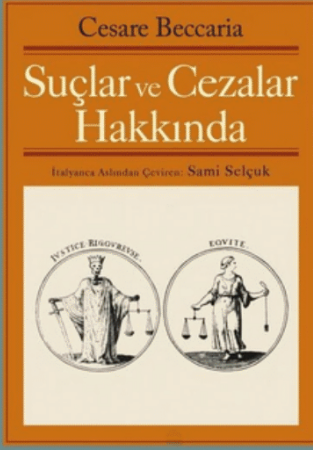
İşte o insanlar çevrelerindeki insanların hayatını kolaylaştırmaya, onlara umut olmaya çalışırlar çünkü geçmişte kimsesi onlara yardım etmemiştir. Acı çekmenin ve çaresizliğin ne demek olduğunu iliklerine kadar hissetmişlerdir. Başkaları da bu hisleri tatmasın isterler. Adeta ışık saçarlar bu dünyaya. Kalplerinden sızan ama dünyayı bile aydınlatabilecek güçte derin bir ışıktır bu. Mevlânâ'nın da dediği gibi "ışık yaradan sızar". Mutlu ve neşelidirler onlar. Geçmişte döktükleri gözyaşlarını bastırmak istercesine kahkalarıyla meşhurlardır. Tolstoy "Herkesten çok güldü. Belli ki acı çekiyor." der, aynen öyledir. Çok gülen insanları sevin hatta dost olun. Kahkahası çok olanın acısı bol olur, acısı olanın dostluğu da acısı kadar gerçektir.

Şimdi çektiğimiz acılara geri dönelim. Evet, böyle olmasın isterdik ama olan oldu ve olacak olana mâni olunmaz. Hayat bazen bize sormadan bizim adımıza kararlar alır. O esnada bunun başımıza gelen bir felaket olduğunu düşünsek dahi zaman içerisinde felaket sandığımız olayların bizim hayrımıza gerçekleştiğini fark ederiz. Çünkü çok istediklerimiz belki de bize acı verecek olanlardır.

Koskoca evrende bir zerre olmaya gelmişiz ama her şeyi bileceğimizi ve her şeye gücümüzün yeteceğini sanıyoruz. Oysaki hayatın gelgitlerine kendini bırakabilmek, insanın başına gelebilecek fevkalade güzelliklerden biridir. Akışa bırakmak diye bir tabir vardır nihayetinde, biz onu Allah'a bırakmak diye değiştirilim. Solumuzda atan kalp, bir kez atmaktan vazgeçse her şeyin biteceği pamuk ipliğine bağlı yaşamlarımızı Allah'a bırakalım. Hayallerimizi, hayal kırıklıklarımızı, acılarımızı, bize yapılan haksızlıkları Allah'a bırakalım. ("Sakın Allah'ı zalimlerin yaptıklarından habersiz sanma. Allah onları ancak yüzlerin dehşetle bakakalacağı bir güne erteliyor." (İbrahim Suresi, 42. Ayet.)).

Öyleyse Allah'a koşalım. Tüm bu karmaşadan, samimi-yetsizliklerden, adaletsizliklerden sıyrılıp Allah'a koşalım. Yaramızı, yangınımızı yalnız o anlar. Yaşadığımız her şeyin şahidi, solumuzda atan kalbin sahibi ve o kalbin içindeki ızdırapların şahidi yalnız O'dur. Şifayı verecek olan da O'dur. Ruhumuzun ızdırabını bu dünyadaki hiç kimse ve hiçbir şey dindiremez. "Kalpler ancak Allah'ı anmakla tatmin olur." Bizi en çok seven ve her şeye gücü yeten O zata koşmanın tam zamanı. Yarana iyi bak değerli insan, ışık oradan sızacak.

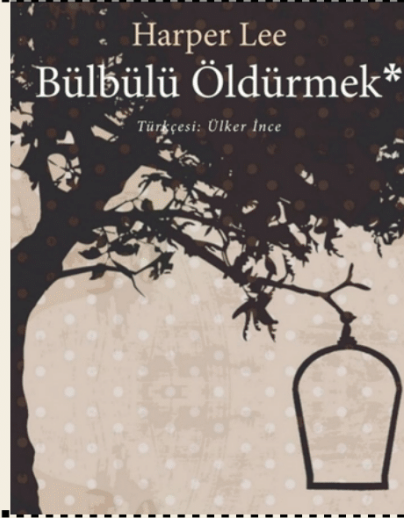
CESARE BECCARIA

BECCARIA ŞÖYLE DİYOR: "BİR CEZANIN, BİR YA DA BİRDEN ÇOK KİŞİ TARAFINDAN BİR YURTTAŞA KARŞI UYGULANAN KABA BİR GÜÇ, ŞİDDET OLMAMASI VE SAYILMAMASI İÇİN HER ŞEYDEN ÖNCE KESİNLİKLE HERKESE AÇIK, ÇABUK, KAÇINILMAZ, BELLİ KOŞULLARDA OLABİLİR YAPTIRIMLARIN EN İLİMLİSİ VE EN AZI, SUÇLARIN AĞIRLIĞIYLA ORANTILI VE YASALAR TARAFINDAN BELİRLENMİŞ BULUNMASI ZORUNLUDUR. TÜRK HUKUKÇUSU, BECCARIA'NIN SUÇLAR VE CEZALAR HAKKINDA ADLI ANIT YAPITINI HER ZAMAN KOLAYCA ULAŞABİLECEĞİ BİR YERDE, HATTA ELİNİN ALTINDA BULUNDURMALIDIR. TIPKI BİR SÖZLÜK GİBİ, BİR CEZA YASASI GİBİ... ÇÜNKÜ BU YAPIT, CEZA YASALARININ BİR İLKELER SÖZLÜĞÜDÜR. HEM DE VAZGEÇİLMEZ BİR SÖZLÜĞÜ...O AÇIDAN TARİHİN DIŞINA DÜŞMÜŞ TÜRK HUKUKÇUSU ONUN İÇİNE GİRMELİ, GERÇEKLERİ ORADAN GÖRMELİ VE UZUN UZUN DÜŞÜNMELİDİR. KİM Kİ BUNU YAPAR, CEZA HUKUKUYLA BULUŞTUĞUNU DEĞİL, ONU YENİDEN KEŞFETTİĞİNİ GÖRÜR.

SAMI SELÇUK

KİTABIN SATIRLARINI HENÜZ ERGENLİĞE DAHİ ADIM ATMAMIŞ SCOUT FINCH'İN AĞZINDAN OKUYORUZ. AVUKAT BABASI ATICUS VE KENDİSİNDEN ÇOK DA BÜYÜK OLMAYAN AĞABEYİ JEM İLE YAŞAYAN SCOUT, HENÜZ KÜÇÜK YAŞTAYKEN ANNESİNİ KAYBEDİYOR. BABASI TEKRAR EVLENMEYİNCE SİYAHİ BİR BAKICI OLAN CALPURNIA'NIN ELİNDE BÜYÜYOR. HAYAL DÜNYASI ÖYLESİNE GENİS VE ZEKÂSİ ÖYLESİNE GÜÇLÜ Kİ, SCOUT NAHİFİĞİ İLE OKURUN KALBİNDE TAHT KURUYOR ADETA. KİTABIN GEÇTİĞİ YLLAR 1930'LAR.VE ELBETTE O DÖNEM AMERİKASININ YOĞUN GÜNDEMİ:IRKÇILIK! BEYAZLAR VE SİYAHILAR İKİ AYRI RENGİN TEMSİLCİLERİ.. SİYAHIN SINIRLARI DAHA KESKİN BEYAZA GÖRE.. SİYAH EZİLEN, HOR GÖRÜLEN, AŞAĞILANAN VE DAİMA ALTTA KALAN KESİM OLUYOR. BEYAZLA OLAN MÜCADELESİNDE HAKLI DAHİ OLSA KAYBEDEN TARAF. İŞTE BÖYLE BİR DÖNEMDE AVUKAT ATTICUS FINCH BİR SİYAHİNİN DAVASINI ÜSTLENİYOR. TECAVÜZ VE YARALAMA İLE SUÇLANAN BİR SİYAHİYİ "AKLAMAK" İÇİN MAHKEME SALONUNDA TEK BAŞINA SAVAŞIYOR.

HARPER LEE

İSKENDER PALA

TUTKU... GÜZELLİK... AŞK VE SAVAŞ. SADECE GÖNÜLLERİN DEĞİL ALINLARIN, KEMİKLERİN VE GÖZLERİN ALEV ALEV YANDIĞI SAVAŞ. KAHRAMANLARINI, YAVUZ SULTAN SELİM'i DE ŞAH İSMAIL'i DE TARİHİN MERDİVENLERİNDE BİR BASAMAK AŞAĞI İNDİREN BİR BASAMAK YUKARI ÇIKARAN SAVAŞ. ÇALDIRAN... ŞİMDİ ÇALDIRAN NE 500 YIL GERİDE NE 500 YIL İLERİDE. SAVAŞ TASINDA BÜYÜCÜNÜN GÖRDÜĞÜ NEYDİ? KIZILBAŞLIK! SÜNNİLİK! İKTİDAR HIRSI. AŞKIN BİR ÇÖKELTİ GİBİ DONDURDUĞU ZAMAN! KORKU? YA O? ŞİİR KADAR İKTİDAR ATINDA RÜZGÂRA VE ATEŞE DOĞRU YOL ALAN İKİ HÜKÜMDAR. ŞAH VE SULTAN

ON İKİ YILDIR ALMANYA'DA SÜRGÜN OLAN ŞAİR KA TÜRKİYE'YE DÖNÜŞÜNDEN DÖRT GÜN SONRA, BİR RÖPORTAJ İÇİN KARS ŞEHRİNDE BULUR KENDİNİ. AĞIR AĞIR VE HİÇ DURMADAN YAĞAN KARIN ALTINDA SOKAK SOKAK, DÜKKÂN DÜKKÂN BU HÜZÜNLÜ VE GÜZEL ŞEHİR VE İNSANLARINI TANIMAYA ÇALIŞIR. KARS'TA AĞZINA KADAR İŞSİZLERLE DOLU ÇAYHANELER, DIŞARIDAN GELMİŞ VE KARDAN MAHSUR KALMIŞ GEZGİN BİR TİYATRO KUMPANYASI, İNTİHAR EDEN VE TÜRBA DİRENİŞİ YAPAN KIZLAR, ÇEŞİTLİ SİYASAL GRUPLAR, DEDİKODULAR, SÖYLENTİLER, KARPALAS OTELİ VE SAHİBİ TURGUT BEY İLE KIZLARI İPEK VE KADİFE VE KA İÇİN AŞK VE MUTLULUK VAADİ VARDIR.

ORHAN PAMUK

BİR TAHSİN YÜCEL ROMANI: GÖKDELEN

Tahsin Yücel Gökdelen’de gökdelenlerin, makinelerin, totaliter güçlerin ve kodamanların 2073 yılında İstanbul’un üzerine tıpkı bir karabasan gibi çöküşünü anlatır. Aslında sadece bu değişimler İstanbul’da değil tüm dünyada belirgin olarak gözlenmektedir. Gökdelen, Türk edebiyatında distopya türünün önemli örneklerinden biridir. Tahsin Yücel, gökdelenlerin tek tip mimarisiyle oluşturulmuş, tarihin yok edildiği, yoksulların sınır dışı edildiği bir kent hayal etmiştir. Gökdelen’in kenti, insanlar arası eşitliğin ortadan kalktığı, adaletin farklı algılandığı, küreselleşmenin etkisiyle her şeyin özelleştirildiği bir dünyanın sonucudur.

Can Tezcan 2070’li yıllarda Türkiye’nin en ünlü avukatlarından biridir. Roman 17 Şubat 2073 sabahı Can Tezcan’ın Smerdiakof diye adlandırdığı takım elbiseli adamların Can Tezcan’ın rüyasına girmesiyle başlar. Can Tezcan İstanbul’u, yalnızca gökdelenlerden oluşan, New York’a benzeyen ama daha da güzel ve modern bir kente dönüştürmek isteyen zengin müşterisi Temel Diker’in , emekli bir öğretmene karşı olan Cihangir’deki, müstakil bir evin satışına ilişkin olan davasını bir türlü kazanamamaktadır. En yakın arkadaşı Varol ise iktidarın bir şeyleri gizlemesi ve tekrar iktidar olma hırsı yüzünden suçsuz yere iki yıldır hapiste yatmaktadır. Can Tezcan her türlü yasal yolu denemesine rağmen arkadaşının hâlâ herhangi bir suç ile suçlanamamasına bir çare bulamamıştır. Ama artık elindeki bu iki soruna çare olabilecek tek bir şey kaldığının farkına varır: yargıyı özelleştirmek.

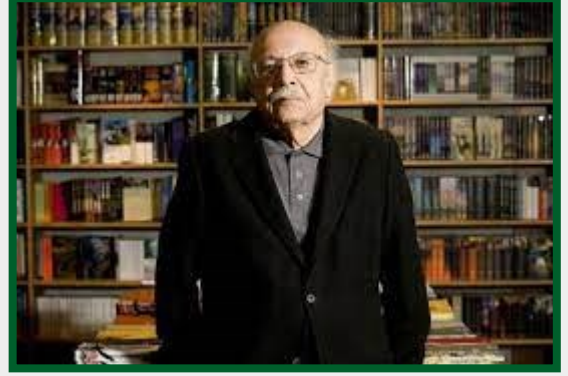
O dönemde çıkarıcı politikacıların aç gözlülüğü

sebebiyle yargı dışındaki birçok şey özelleştirilmiş, sadece kâr elde etme niyetinde olan patronlar insanların insan olmak hasebiyle sahip olması gereken birçok haktan mahrum kalmalarına, zengin ile fakir arasındaki yaşam farkının bir uçuruma dönüşmesine sebebiyet vermişlerdir. Henüz özelleşmemiş olan yargı da tek taraflı çıkar silahına dönüşmüştür; bu yüzden Can Tezcan’a göre yargıyı özelleştirmek, adil bir yargı sisteminin oluşması için gereklidir. Bunu her şeyin özelleştiği Türkiye’de çelişkinin ortadan kalkmasına ve özelleşen yargının belli bir ücret karşılığında yerine getirilmesinin onu tahsis edenlerin aldıkları paranın hakkını vermek için daha istikrarlı çalışacaklarına olan inancına dayandırmıştır. Can Tezcan yargının zaten halkın olduğu ve işte şimdi halka tekrar geri verildiği parolası ile Türkiye Temel Hukuk Ortaklığı AŞ adı ile kurulacak yargı sisteminin başkanı olmaya geri sayım başlamıştır. Henüz sistem devreye girmeden hazırlık aşamasında bile bu iki sorun da istedikleri şekilde sonuca varmıştır.

Genel olarak distopik olan romanda kara yolu ulaşımının tamamen ortadan kalkması ve insanların yaşamının karadan uzaklaşması romanın çarpıcı bir noktasıdır. Bu aslında 2073 yılında artık dünyanın başa çıkamadığı çevre sorunlarının sonucudur. Gelişmişlik adıyla her türlü ekolojik denge yerle bir edilmiş hatta keleklerin, güvercinlerin ve serçelerin neslinin tükendiği, sadece kargaların ve kara sineklerin kaldığı bir dünya hayal edilmiştir. Bunun dışında insanlar arasındaki eşitsizliğin uçuruma dönmesi sonucu, insanların bir kısmı gökdelen tepelerinde lüks bir hayat yaşarken bir kısmı da hakkını savunama-

savunamamakta ve işsizlikle başa çıkamadığı için yıldı insanlarına dönüşmektedir. Bu insanlar geçmişte duyduğumuz ilk insanlar gibi ilkel bir yaşam sürmektedirler. Ormanlarda ; çıplak, avcı ve toplayıcı olarak yaşarlar. Roman gelişmişlik iddiasında bulunan ve en ilkel insanların çatışmasını gözler önüne sermektedir.

Bir diğer nokta ise Karamazov Kardeşler romanının bir kahramanı olan Smerdiakof isminin işkencileri temsilen kullanılmasıdır. Smerdiakof'a yakıştırılan “hem sıkı bir salak hem dört dörtlük bir üç kağıtçı” sıfatı, bu anlatıda da hem 2070’li yılların başbakanı Mevlüt Doğan’ı hem de dönem rejiminin tüm adamlarını ima eder. Nitekim, doğanın saf ve dokunulmamış hâline karşın gökdelenler tüm inatçılığıyla burunlarını göğe doğru kaldırırken, mütevazı kendi hâlinde olan bahçeli bir ev adeta canavar olarak görülerek bir an önce ortadan kaldırılması gereken bir mekân olarak nitelendirilir. Oysa bu mekânın insani vasıflar aslında bir canavarı andıran gökdelenlere meydan okur. İnsanın özünü, kendini hatırlatan ev, romanda yer alan Hikmet Bey’in evi olarak karşımıza çıkar. Üstelik yaşanan olumsuzluklara karşı hiçbir tavır geliştiremeyişi ve duyarsızlaşması da distopik bir mekan ve zamanda bireyin sistem içinde kayboluşunu ortaya koyar. Sonuç olarak distopik bir roman olarak Gökdelen; zaman ve mekânın sembolik olarak önem kazandığı, irdelediği kavramlar ve değerler bakımından da modernizmle beraber bireyi kuşatan sorunları ele alan ve bu sorunların büyük ölçekli olarak nasıl karşımıza çıkabileceğini okumamızı sağlayan bir eserdir.

“..yozlaşmanın insanlık değerlerini bunca yıldır kemirmesine karşın, adalet duygusu kaldırılamıyor ortadan, ne kadar bastırılırsa bastırılsın, bir yerlerden fişkıveriyor.”

MECELLE VE TÜRK MEDENİ KANUNU'NUN KARŞILAŞTIRILMASI

Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye veya kısaca Mecelle, Ahmet Cevdet Paşa başkanlığındaki bir komisyon tarafından 1868-1876 yılları arasında derlenen İslami medeni hukuk kurallarını içeren ve haneî mezhebi esas alınarak hazırlanan kanunname'dir. Osmanlı Devleti'nin son yarım yüzyılında şer'î mahkemelerde hukuki dayanak olarak kullanılmıştır. Bir giriş 16 bölümden oluşur ve 1851 madde Arapça "çok büyük boy kitap" anlamına gelen mecelle, Fransızca "büyük kitap" ve "hukuk ilkeleri derlemesi" anlamına gelen codex sözcüğünün çevirisi olarak kullanılmıştır. 864 sayılı "Kanunu Medenin Sureti Meriyet ve Şekli Tatbiki Hakkında Kanun"un 43'üncü maddesinde "Kanunu medeniye, borçlar kanununa ve bu tatbikat kanununa muhalif olan hükümler ile mecelle mülğadır." denilerek yürürlükten kaldırılmıştır. Mecelle, 99 genel hukuk ilkesini içeren giriş bölümünden sonra şu konulara değinir: Büyü, İcar(kira), Kefalet, Havale, Rehin, Emanet, Hibe, Gasp ve İtlaf (tahrip etmek, yok etmek), Hacir, İkrâh ve Şu'f'a, Enva-ı Şirket (ortaklık çeşitleri), Vekalet, Sulh ve İbra, İkrar (borcu kabul etme), Dava, Beyyinat ve Tahlif (kanıt ve delil), Kaza (yargı). (Wikipedia). Mecelle'de esas itibarıyla borçlar hukuku kuralları, kısmen de eşya ve usul hukuku kuralları yer almakta; kişiler, aile ve miras hukukuna ilişkin hükümler bulunmamaktadır.

Mecelle'nin ilk 99 hükmünden örnek olarak şunlar verilebilir: 1) Berâet-i zimmet asıldır. Borçlu olmamak asıldır. Borç ileri süren, ispatla mükelleftir. 2) Def-i mefasid celb-i menafiden evladır. Zararı yok etmek, fayda sağlamaktan iyidir. 3) Ukudda itibar makasat ve maaniyedir, elfaz ve mebanîye değildir. Sözleşmenin amaç ve anlamı göz önüne alınır, söz ve yazılışı değil. 4) Beyyine hüccet-i müteaddiye ve ikrar hüccet-i kasıradır. Kanıt herkesi, ikrar ise sadece ikrar edeni bağlar. 5) Tevehhüme i'tibâr yoktur. Delile dayanmayan vehim ve kuruntulara hukukta i'tibâr edilmez, kıymet verilmez. Hukuk vehimlerle değil delillerle ilgilenir.

Türk Medeni Kanunu ise 17 Şubat 1926'da TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. İsviçre Medeni Kanunundan iktibas edilmiştir. Medeni hukuk; kişiler hukuku, aile hukuku, miras hukuku, eşya hukuku, borçlar hukuku dallarına ayrılır. Bu kanun ile kadın ve erkek eşitliğinin kanuni işlerde

sağlanmasının yanında erkeklerin de hak ve hürriyetlerinin eşit şartlarda korunması sağlanmış; resmi nikah ve tek kadınla evlilik esası, kadının boşanma hakkı, mirasta kadın erkek eşitliği, mahkeme şahitliğinde kadın-erkek eşitliği, kadınların istediği mesleğe girebilme eşitlikleri kabul edilmiştir.

Önalım hakkı (şu'f'a) konusunda Mecelle ve TMK karşılaştırması yapılacak olursa şu'f'a konusu Mecelle'nin dokuzuncu kitabında hacr ve ikrâhla birlikte ele alınmaktadır. TMK'da ise 2001 yılında kabul edilen 4721 sayılı kanun ile önalım hakkı, Hukuku çerçevesinde ve taşınmaz mülkiyetin kısıtlamaları bağlamında ele alınır. Mecelle'de şu'f'a, "bir milk-i müştêrâyı, müşteriye her kaçâ mâl oldu ise ol mikdar ile temellük etmektir" (md. 950) şeklinde tanımlanır. Ortada bir satım işleminin bulunması, satılan şeyin milk (özel mülkiyet altında) olması, maliyet ne ise bu hak kullanıldığında da değişikliğe gidilmemesi ve nihayetinde de bu milke olunması tanımı ana çerçeveyi gösterir. Türk hukuku açısından baktığımızda ise önalım hakkı "taşınmaz malikinın taşınmazını bir üçüncü kişiye satması halinde önalım sahibine tek taraflı beyanı ile taşınmazın alıcısı olabilme yetkisini veren yenilik doğuran bir hak" olarak tanımlanır. İslam hukukuna gelince şu'f'a, sözleşme ile ortaya çıkabilen bir hak değildir. TMK'nın tanıdığı sözleşmeden doğan önalım hakkı Mecelle'de yoktur. (ŞU'F'A-ÖNALIM HAKKI: MECELLE VE TÜRK MEDENİ KANUNU MERKEZLİ BİR MUKAYESE Dr. Öğr. Üy. İlyas YILDIRIM)

Evlilik yaşı konusunda Mecelle'nin (Osmanlı Medeni Kanunu) uygulanması için çıkarılan 1917 tarihli Hukuk-ı Aile Kararnamesi ile evlilik sözleşmesinin resmi memur önünde yapılması, evlenme yaşının erkeklerde 18, kadınlarda 17 olması, zorla evlendirmelerin geçersiz sayılması düzenlendi. TMK'da ise bu husus "Erkek veya kadın onyedî yaşını doldurmadıkça evlenemez." şeklinde düzenlenmektedir. Mecelle'nin 58. maddesi doktrinde çeşitli biçimlerde tercüme edilmiştir. Bunlardan birine göre "raiyye yani tebaa (vatandaşlar) üzerine tasarruf (yönetim) maslahata (kamu yararına) menuttur (bağlıdır)". Mecelle'nin 58. maddesi günümüz Türkçesi ile yeniden düzenlenecek olursa şu şekilde ifade edilebilmektedir: Halkı ilgilendiren ve halk üzerinde gerçekleştirilen tasarrufların

geçerli olması, bu işlemlerden elde edilen faydanın kamunun yararına olmasına bağlıdır.”

Kısaca sultanın (devlet başkanının), hâkimin, valinin, velinin, mütevellinin tasarrufları maslahat üzere olursa sahih olacaktır. Eğer bu tasarruflar maslahata ilişkin değilse sahih olmayacaktır. Türk Medeni Kanunu’nun 501. maddesine ve İslam Hukukuna göre murisin hiç mirasçısı olmadığına bütün terekesi devlete kalır. Bu maddenin teması Mecelle’nin 58. maddesinde tezahür etmektedir. Çünkü varisi olmayan terekenin devlet hazinesine (beytülmal) kalmasında kamu yararı vardır. Mülkiyet hakkının sınırlandırılması bakımından da kamu yararı kavramının önemi bulunmaktadır. Anayasamızın 35. maddesine göre mülkiyet ve miras haklarının sınırlandırılması ancak kamu yararı amacıyla mümkün olabilmektedir. Nitekim kamu yararı anlamında maslahat, mülkiyet hakkının bir sınırlama nedeni olarak anayasada kendisine yer edinmiştir. (MECELLE’NİN MASLAHATA İLİŞKİN HÜKMÜNÜN -58. MADDE- GÜNÜMÜZ HUKUKU İLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ Examination of Provision of Majalla on Maslaha -Article 58- as Comparative with the Current Law Arş. Gör. Burak TAŞ.)

Hakkın kötüye kullanılması, hakkın bahşediliş amacı dışında yahut başkalarına zarar verme kastıyla ya da en azından zarar vermeye yönelik biçimde kullanılmasını ifade eder. İslam Hukukunda hakkın kötüye kullanılmasının (te’assüf) çeşitli yaptırımları öngörülmüştür. Bu yaptırımlardan birisi de tasarrufun batıl sayılması yani geçersizliğidir. Yaptırım bağlamında Türk hukukunda düzenlendiği şekliyle hakkın kötüye kullanılmasını hukuk düzeninin korumaması ile maslahata menut olmayan tasarrufların geçersizliği arasında benzer bir ilişki göze çarpmaktadır. Türk hukukunda hakkın kötüye kullanılmasının yaptırımı, bu tasarrufun hukuk düzenince tanınmamasıdır. Mecelle’nin 2. maddesinde “Bir işten maksad ne ise hükm-i ona göredir.” denilmektedir. Bu maddedeki ifade, amellerin niyete göre olacağına dair hadise işaret etmektedir. TMK’nın 1. maddesine göre kanun, sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır. Kanunun yorumunda, kanun metninin anlam ve ruhu önemlidir. Bu ruh, kanun kuralının izlediği gayeden çıkarılır. Kanunun ruhundan maksat, kanunun çıkarılmasındaki

amaçtır. Buradaki husus, yukarıdaki ilke ve hadise işaret etmektedir. Mecelle’nin 4. maddesi: “Şekk ile yakîn zâ’il olmaz.” şeklindedir. “Varlığı kesin olarak bilinen bir bilgi yahut durum sonradan vaki olan şüphe ile ortadan kalkmaz.” anlamına gelir. Söz konusu maddede bir ifadenin, aksi ispat edilinceye kadar geçerli olduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda, hukuki karineler örnek verilebilir. Karineler, bir şeyin doğruluğunu ve geçerliliğini ifade eder ve buradaki hüküm, aksi ispat edilinceye kadar geçerlidir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun “Resmî belgelerle ispat” kenar başlıklı 7’nci maddesinde yer alan “Resmî sicil ve senetler, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur.” ifadesinin bu ilkeyle ilgili olduğu değerlendirilebilir. Mecelle’nin 12. maddesi “Kelâmda asıl olan ma’nâ-yı hakîkîdir.” der. Manası “sözde öncelikli olarak değerlendirilmesi gereken, o sözün gerçek anlamıdır.” 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun “Hukukun uygulanması ve kaynakları” kenar başlıklı 1’inci maddesinin 1’inci fıkrasına göre; “Kanun, sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır.” Bu bağlamda; bir hukuki uyumsuzluk hakkında karar verecek olan hâkim, öncelikli olarak kanunun sözel/lafzi anlamına bakacaktır. Mecelle madde 45’e göre: “Örf ile ta’yîn nass ile ta’yîn gibidir.” Yani insanlar arasında örf hâlini almış olan bir şey, nassla (âyet-i kerîme veya hadîs-i şerif) emredilmiş şeyler gibi bağlayıcı olmaktadır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 1’inci maddesinin 2’nci fıkrasında yer alan “Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiye ona göre karar verir.” ifadesi bu madde ile yakından ilgilidir. Buradaki düzenleme gereğince, örf ve âdetler, kanun boşluğunu doldurabilecek niteliktedirler. (Bir Örfî Hukuk Düzenlemesi Olarak Mecelle’nin Kavâid-i Külliyesi ve Hukukun Genel İlkeleri Kavâid-i Külliye of Mecelle as a Customary Law and the General Principles of Law Emir Efe EGEMEN.)

{ SANAT VE HUKUK DEĞERLENDİRMESİ }

Sanat en genel anlamıyla yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi olarak anlaşılır. Geçmişten günümüze değin insanlar bazen kendilerini ifade etmek, bazen bir şeyleri anlamlandırmak için sanatı kullanmışlardır. Duygu ve düşüncelerin bir tür dışavurumudur sanat. Dönemsel olaylardan etkilenen sanatçılar kimi zaman var olanı yermek kimi zaman övmek kimi zaman da toplumsal bunalımlardan bir nebze dahi olsa da uzaklaşabilmek için sanatı kullanmışlardır. Bu sebeptendir ki toplumsal değişimlerin izlerini sadece eserlere dahi bakarak görmek mümkündür.

Öyle ki 16.yüzyıldan önce bilgi, düzen ve estetiğin kaynağının tanrı olması sebebiyle, sanatçıların özgürce eser ortaya koyamamalarının yanında hukuk ve sanatın kilisenin etkisi altında kalmasıyla, tüm gelişim ve değişimlere kapıların kapandığını söylemek mümkündür.

17. yüzyılda ortaya çıkan bazı fikir akımları sanata adeta yön vermiştir. Aydınlanma dönemindeki akıl odaklı liberalleşme düşünceleri Hegel ile otokratik bir hâl alarak, her şeyin iktidara hizmet etmesi yönünde bir anlayış geliştirilmiştir. Hegel'e göre devlet vatandaş için değil, vatandaş devlet için vardır. Hukuk, bilim, sanat her şey devlet yararına olmalıdır.

Tam bu noktada, bu fikirlere karşı romantizm akımı ortaya çıkmıştır. Sanatçılar, sanatın bağımsızlığına inanıp dayatmaları tümüyle reddetmişlerdir. Bu sebeptendir ki birçok sanatçı, bu akılcı değerlere karşı çıkarak protest nitelik taşıyan eserler üreteceklerdir. Bununla kalmayarak hukukta benimsenen görüşler, sürrealizm akımını ortaya çıkaracak ve sanatta alışlagelmiş tüm kalıpları yıkmak için çaba göstereceklerdir.

Biraz daha geriye gidecek olursak Roma döneminde büyük hukukçular aynı zamanda büyük edebiyatçılardan oluşmaktaydı. Çünkü hukuk, kadim zamanlarda teknik bir mesele gibi anlaşılmaktan çok edebiyat ve felsefe gibi bir

tür yaşamla ilişki kurma tarzıydı. Buna verebileceğimiz en iyi örnek Latin kökenli Romalı devlet adamı, yazar aynı zamanda avukat olan Cicero'dur. Kendisi yoğun bir hukuk öğrenimi görmüş, sonrasında ise edebiyat ve felsefeyle daha çok ilgilenme fırsatı bulmuştur. 18.yüzyıla baktığımız zaman J.J. Rousseau siyaset bilimci olmasının yanı sıra müzikolojiyle ilgilenmiş sanatın birçok dalında adından söz ettirmiştir. Yine aynı dönemde hukuk felsefesi denilince ilk akla gelen Montesquieu, aynı zamanda bir yazardır.

17. yüzyılda Locke, Hobbes gibi siyaset felsefeleriyle ilgilenen düşünürler dil ile de ilgilenmiş, kitap yazarak eser ortaya koymuşlardır. Çünkü siyaset, hukuk gibi alanlar da bir dil ürünüdür. Dili içeren her şey edebiyatın konusudur. Bu sebeple hukuk ve edebiyat birbirinden beslenen iki bütünleşik alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki, yasa ortaya koymak aynı zamanda linguistik bir süreçtir. Bir yasa metnini yazmak, okumak ve yorumlamak dilbiliminin alanına girmektedir. Kuşkusuz bu konuda en önemli görev yasa koyucuya düşmektedir. O hâlde yasa koyucunun, yasanın yapımında esas aldığı iradeyi hiçbir insani yoruma yer bırakmadan yasa diline sade, açık, anlaşılabilir biçimde yerleştirmesi, bu konuda hem dilbilimcilerden hem de yetkin hukukçulardan yararlanması gerekir. Sonuç itibarıyla devletin yasa dili mülkün temeli olan adaleti, hem de bu adalet anlayışının kolayca ve herkes tarafından anlaşılmasını sağlayacak kadar açık ve sade olmalıdır.

Bunların yanı sıra toplum pek tabii bir akış halindedir. Toplumsal bakış açısı sürekli gelişmekte ve yenilenmektedir. Hukuk ve sanat gibi direkt olarak günlük hayattan beslenen iki alan da değişimlere eşgüdümlü olarak gelişmektedir. Cicero'nun dediği gibi "mutlak hak mutlak haksızlıktır." Zamanaşımına uğramayan bir kanun düşünülemez. Sanata baktığımız zaman sürekli aynı teknik ve fikir ile icra edilen eserler unutulmaya ve geride kalmaya mahkûm olur.

Batıda hukuk, adalet, toplumsal vicdan, sanat dediğimiz kavramlar Yunan mitolojilerindeki ve Kitab-ı Mukaddes'teki anlatıların yansımalarından var olmaktadır. Keza dünyanın birçok yerinde hukuk sistemlerinin temelini dinler ve ideolojiler oluşturmaktadır. Resim alanında ise İsa'nın çarmıha gerilişinin resmi buna verebileceğimiz örnekler arasındadır. Birçok mitolojik olay ve karakter gibi Yunan mitolojisinin adalet tanrıçası Themis'in de değişik dönem ve formlarda resim sanatına konu edilmesi, heykellerde vücut bulması, hukuk sanat ilişkisinin günümüze dek uzanan hem somut hem sembolik bir parçasını oluşturmuş; elinde kılıcı ve teraziyi Themis, filmler ve mahkeme salonları veya adalet saraylarının ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir.

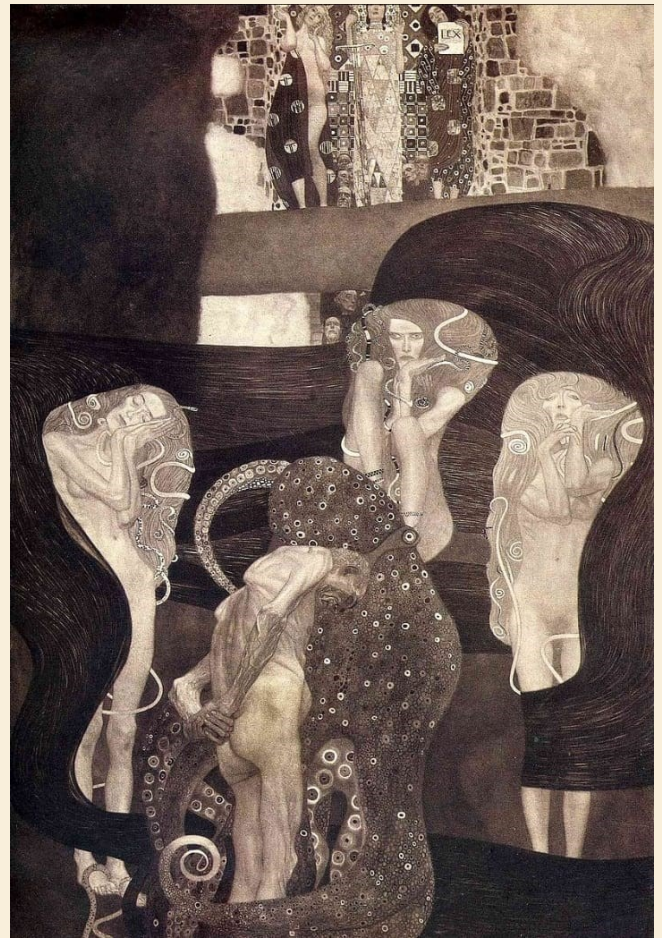
Tablolarıyla adını duyurmuş Gustav Klimt, hukuk sistemini meşhur eseri İçtihat ile eleştirmiştir. Sanatçı, yasaların suç ve cezaya odaklanan intikamcı bir oluşum olduğunu ifade etmektedir. Eser zamanında çokça eleştirilmiş olsa da o zamanki sistemin bir özeti niteliği taşımaktadır.

Gözleri Türk destanlarına çevirecek olursak meşhur Köroğlu'ndan bahsetmeden geçmek olmaz. Köroğlu, 16.yüzyılda yaşayıp büyük ün kazanmış bir halk ozanının mahlasıdır. Kendisi halka yardım edip güçsüzü korumasıyla ve yöneticiye karşı başkaldırılarıyla bilinmektedir. Kendisi bir şairdir ve zalimliğiyle bilinen devlet adamına karşı adalet talebini şiirleri aracılığıyla ifade eder.

Gördüğümüz o ki birbirinden beslenen bu iki alan yönetsel bir benzerlik içermektedir. Nietzsche'nin de dediği gibi "Adaletsizliğe karşı hukuku icat etti insanoğlu, anlamsızlığa karşı da sanatı." İki alan da zıtları sebebiyle var olmuş diyebiliriz.

Hukuk ve sanat insanların en temel ihtiyaçlarından olup birey olarak insanın kendisini özgürce geliştirmesi için siyasal güç tarafından özenle gözetilip desteklenmesi gereken alanlardır. Sanat gibi kıymetli bir değeri koruma görevinin de hukuka düştüğünü söylemeden geçemeyiz. Hukuk bu konuda sanatın hak ve özgürlüğünü koruma ödeviyle ödevlendirilmiştir. Çünkü baskı altında hiçbir insan bir sanat eseri ortaya koyamaz ve ayrıca eserlerin mali ve fikrî telif hakları konusunda sanatçı bir güvenlik kaygısı taşımadan eserini ortaya koymalıdır.

Sanatın (teşvik anlamında) finansmanında, sanatsal özgürlüğün yapısal gerekliliği gözetilmelidir. Devlet, kültür kurumlarının aynı zamanda sanatsal özgürlüğün taşıyıcısı olmasını ve ani müdahalelerden korunmasını gerekli kılar. Devlet bir yandan finansman sağlarken diğer yandan ise hem finanse edilecek bireysel projelerle hem de bir temel kararlar ilgili öncelikleri belirlemelidir. Ayrıca, kanunilik ilkesi anlamında kültür alanındaki kanuni gerekliliklerin iyileştirilmesini talep etmek gerekmektedir. Sonuç olarak sanat için devlet finansmanı (teşviki) herhangi bir büyüklükle bir rezerv hâline gelmemeli, bunun yerine, teşvik, hukuk devleti yargılamasına dayalı bir süreçte yürütülmelidir.

Gustav Klimt: Jurisprudence (Adaleti eleştiren çok kapsamlı eseridir.)

KAYNAKÇA

- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sanat>
- <https://www.sanathukukuenstitusu.com/post/nietzsche-dusuncesi-etrafinda-sanat-ve-hukuk-degerlendirmesi>
- <https://www.seckin.com.tr/kitap/hukuk-ve-sanat-yener-unver-ozlem-yenerer-cakmut-s-p-275419234>
- <https://www.gustav-klimt.com/Jurisprudence.jsp>
- <https://www.birgun.net/makale/hak-hukuk-sanat-377873>
- <https://yetkin.com.tr/temel-hukuk-bilgisi-ve-hukuk-metodolojisi-13714>

Brezilyalılar Neden Portekizce Konuşur?

Brezilya, Güney Amerika'da Ekvador ve Şili hariç tüm ülkelere komşu, ekonomik olarak dünyanın en büyük sekizinci, nüfus olarak yedinci, yüzölçümü olarak ise beşinci büyük ülkesi. Bu ülkenin ilginç bir özelliği daha var. Latin Amerika (Orta ve Güney Amerika'yı kapsayan bir tanım) ülkelerindeki halklar genel olarak İspanyolca konuşmasına karşın Brezilyalılar Portekizce konuşuyor. Hatta dilin dünyaya yayıldığı ülke olan Portekiz'de dahi yaklaşık 10 milyon kişi Portekizce konuşurken bu sayı Brezilya'da 200 milyonun üzerinde. Bunun sebebinde ise 15. Yüzyılın sonlarında, zamanın iki büyük denizci devletinin antlaşması yatıyor.

Orta Çağ, doğu ve özellikle İslam medeniyeti için müreffeh bir dönemi ifade etse de aynısını Avrupa için söylemek epay zordur. Zira zenginliği ve ticaret yollarını elinde tutan doğu medeniyetlerine karşın Avrupa'da otarşik ekonomilere dayanan, üretimdeki çıktının nüfusu beslemekte çoğu zaman yetersiz kaldığı ve bununla birlikte refah yaratacak değer üretiminde kısıtlılıklar yaşandığı görülür. Anılan sebepler vesilesiyle Avrupalılar kendileri için çeşitli metotlar ve çıkış yolları aramaya koyuldular. Bunlardan birisi ise mevcut ticaret rotalarına alternatif yeni rotalar aramaktı. Kristof Kolomb'un, Kastilya Kraliçesi 1. Isabel ve Aragon Kralı 2. Ferdinand'ın evlilikleri sonucu oluşturdukları ve bugünkü İspanya'ya teka-bül eden krallık adına 1492'de, günümüz verileri ile Bahamalar'da olduğu değerlendirilen noktaya ayak basması Coğrafi Keşifler (Age of Discovery) denilen çağı başlatarak insanlık tarihinin en önemli atılımlarından birisi hâline gelmiştir.

Coğrafi Keşifler her ne kadar Avrupa'nın ekonomik ve siyasi olarak elini güçlendiren bir süreç olsa da bu dönem devletlerin zaman zaman karşı karşıya gelmesine de sahne olmuştur. İspanya Krallığı'nın İber Yarımadası'ndaki komşusu Portekiz Krallığı da bu keşif seferlerini düzenliyor ve kendi bayrağını yeni ayak bastığı noktalara dikerek bu topraklarda hak iddia ediyordu. İlave olarak Portekiz tarafı, Papa 6. Alexander tarafından ilan edilen bir karara dayanarak daha önce keşfettikleri Kanarya Adaları'nın güneyinde keşfedilmiş ve yeni keşfedilecek tüm topraklar üzerinde hak iddia ediyordu. İspanya tacı ise, Kolomb'un kendi adlarına keşfettiği topraklar üzerinde hak iddia ediyordu. Atlantik kıyısındaki iki

devletin böylesi tutumları günün birinde karşı karşıya gelmeleri, keşiflerin sekteye uğraması ve Avrupa'nın refahı amacı ile başlayan keşiflerin kıtayı daha büyük bir krize sokması riskini taşıyordu. Bu riskleri bertaraf etmek, seferlerin devamı ve Avrupa'nın güvenliğini temin ve tesis etmek amacı ile Papa 2. Julius tarafları 7 Haziran 1494 tarihinde, yani Kolomb'un Yeni Dünya'ya ayak basmasının üzerinden yalnızca 2 yıl geçmişken tarafları diplomasi masasında bir araya getirdi. Amaç, adı geçen ülkelerin etki alanlarını belirlemek ve dolayısıyla Katolik iki devletin çatışmasını önlemektir. İhtilafın çözümü için taraflar tarihe Tordesillas Antlaşması olarak geçen antlaşmayı imzaladılar. Antlaşmada uyumsuzluğun çözümü için coğrafi bir yöntem geliştirildi. Buna göre Portekiz'in daha önceden topraklarına kattığı Yeşil Burun Adaları (Cabo Verde) merkez alınarak, adaların yaklaşık 1500 kilometre batısındaki meridyen sınır kabul edildi. Meridyenin doğusunda kalan bölgeler Portekiz'in, batısında kalan bölgeler ise İspanya'nın yayılım sahası olacaktı. Kısacası Doğu'da ve Batı'da keşfedilmemiş sahalara da dahil olmak üzere tüm topraklar iki devlet arasında paylaştırılmış oluyordu. Antlaşmada belirlenen meridyenin doğusunda kalan topraklara ise bugünkü sınırlarının tamamı olmamasına karşın Brezilya da dahildi. Brezilya'daki Portekiz yerleşimi, bölgede Portekiz tarafından yapılan ekonomik, siyasi, ticari ve kültürel faaliyetler sonucu Portekiz dili ve kültürü bölgenin hakimi konumuna geldi.

Süreç içerisinde Tordesillas Antlaşması'nın farklı etkileri oldu. Örneğin Piri Reis'in Kitab-ı Bahriye'sinde çizdiği Güney Amerika haritasında bugünkü Arjantin topraklarına teka-bül eden topraklar gerçek konumlarına göre daha doğuya yakın çizilmişlerdi. Bunun sebebi Portekizli denizcilerin ilgili toprakları, antlaşmada belirlenen meridyenin doğusunda göstererek yayılma sahalara içine dahil etme çabalarıydı. Haritalarını çizerken Portekiz kaynaklarına başvuran Piri Reis de bu bilinçli hatadan nasibini almıştı. Bunun yanında zamanla dünyanın diğer tarafında da bu iki devletin anlaşması, Asya topraklarının hangi bölgelerinde birbirlerinin egemenliklerini tanıyacakları sorunu doğdu. Bu sorunun çözümü de 1529 tarihli Zaragoza Antlaşması'yla mümkün oldu. Sonuçta iki devlet iki anlaşma ile dünyayı kendi aralarında paylaşmış oldular.

KURİKÜTÜR

İLK YAMYAM ANAYASA MÖ 1000

Fikir ve Çizim: Zeyd KUTLU, Bedirhan BAŞAR, Osman ÖZYOLCU

{ PLEVNE KAHRAMANI: GAZİ OSMAN PAŞA }

Kendisini ve askeri dehasını bütün dünyaya kabul ettirmiş muazzam bir taktik ustası, Plevne gazisi, modern Türkiye tarihinin en büyük mareşallerinden Gazi Osman Paşa!

Asıl adı Osman Nuri'dir. 1833'te Tokat'ta doğdu. Babası İstanbul'da bulunduğu için tüm aile İstanbul'a taşındı. Burada beş yıl Mekteb-i İdadi'de, dört yıl Mekteb-i Harbiye'de tahsil gördü ve teğmen rütbesiyle diploma aldı. Daha sonra Erkan-ı Harb'e kaydıldı fakat Kırım Savaşı çıkması sebebiyle Rumeli'deki orduya sevk edildi. Burada önemli başarılar elde etti ve bunun sonucunda mülazım-ı evveliğe (üsteğmen) yükseltildi. Daha sonra İstanbul'a döndü ve Harp Akademisi'ne devam etti. Bir yıl sonra ise kolağalık rütbesine yükseldi. 1859'da Osmanlı'nın nüfus sayımı ile kadastro usulünde harita çizimi hizmetinde askerî temsilci olarak iki sene görev aldı. 1866'da Girit'te Rum İsyanı'nın baş göstermesiyle oraya yollandı ve adı geniş ölçüde ilk kez bu harekattaki başarılarıyla duyuldu. Yemen İhtilali sırasında da göstermiş olduğu önemli başarılarından sonra tuğgeneral rütbesine terfi etti. Sonrasında hastalandığı için 1871 yılında İstanbul'a geri döndü. Bir süre çeşitli hizmetler gören Osman Bey, Osmanlı-Sırp savaşı sırasında Rus generallerin kumanda ettiği Sırp ordusunu bozguna uğrattı ve asıl şöhretini de buradaki zaferlerle kazandı. Kendisine ikinci rütbeden mecidiye nişanı ve mareşallik rütbesi verildi. Tüm bunlar neticesinde Osmanlı-Rus Harbi'nde Plevne'yi savunmakla görevlendirildi.

PLEVNE SAVAŞI

Harp öncesinde Garp Ordusu diye anılan kuvvetleri kumanda etmiştir. Savaşa hazırlık zamanlarında askerlerine bir taraftan talim ve terbiye verirken, diğer taraftan da Vidin Kalesi'ni tahkime çalışmıştır. Daha sonra Sultan II. Abdulhamid'den Ruslara savaş ilan edildiğini bildiren telgraf geldi. Paşa güvendiği ordusunu, âlimleri, subayları topladı ve kısa bir hazırlıktan sonra emrindeki kuvvetlerle Vidin'den hareket etti. Plevne, bu harbe kadar pek duyulmamış, açık bir kasabadır. Fakat Plevne'nin büyük ulaşım yollarının birleştiği noktada bulunması sebebiyle stratejik bir öneme sahip olması ve Vidin, Şumnu, Rusçuk, Silistre ve Varna'daki Türk kuvvetlerinin bir araya toplanabilmesi ancak Plevne'nin elde tutulmasıyla mümkündü. Aynı zamanda şıpka geçitlerinin Rusların eline geçmesi, bu harpte Plevne'nin önemini kat kat arttıran şeylerdendir. Osman Paşa bölgeye vardıktan sonra, oldukça savunmasız olan bu kasabada çok önemli bir savaş tekniği uygulamıştır. Evvela toprak kazandırmak suretiyle muazzam siperler yapılmış, yeraltından bütün fabyalar birbirine ve karargâha telgraf hatlarıyla bağlanarak irtibatın kolay ve güvenilir bir şekilde değerlendirilerek Plevne adeta zaptı imkânsız bir hâle getirilmiştir. Bu zamana kadar görülmemiş bu savaş düzeni, Osman Paşa'ya askerî tarihte çok önemli bir yer kazandırmıştır.

Ruslar 8 Temmuz 1877'de Alman asıllı general Schilder kumandasında saldırıları başlattılar. Bu saldırılarda 60 bin kişilik Osmanlı ordusu sayıları 250 bine ulaşan Rus-Rumen silahlı gücüne karşı koymuştur. I. Plevne Muharebesi olarak anılan bu savaş, 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşlarında Rusların Rumeli cephesinde yedikleri ilk darbe oldu. Daha sonra Rus kuvvetleri takviye alıp 18 Temmuz 1877'de ikinci defa taarruzda bulundular. 26 saat süren bu savaşta gösterilen direniş ve karşı saldırıları sonucunda Ruslar bir kez daha bozguna uğratıldı. Rumenlerin de savaşa dahil olmasını sağlayan Ruslar 7-11 Eylül tarihleri arasında gerçekleşen III. Plevne Muharebesi'nde de başarılı olamadılar. Bu zaferimiz üzerine Osman Paşa'ya gazilik unvanı verildi. Ruslar birbiri ardınca başarısızlığa uğradı. Sonrasında Plevne'yi kuşatma altına aldılar. Kuşatma epey uzun sürdüğünden mühimmat ve yiyecek sıkıntısı çekmeye başlayan kale müdafileri Huruç hareketinde (yararak dışarı çıkma) bulunmaya karar verdiler. Ve 10 Aralık sabahı Osman Paşa 40 bin kişilik ordusunu iki kısma ayırdı. Vid Suyu'nu geçmeye çalıştığı sırada Rus-Rumen topçularının ateşi nedeniyle bir şarapnel parçasıyla yaralandı. Bunun sonucunda teslim olmak zorunda kaldı. Bir süre Bugat, Bükreş, Harkof ve Rusya'da esir hayatı yaşadı. Rus çarı bu sırada Osman Paşa'ya tebrik amacıyla çifte kartal nişanı vermiştir. İstanbul'a dönmesi için II. Abdülhamid, Serasker Müşir Rauf Paşa'yı Petersburg'a göndermiştir. Gazi Osman Paşa'nın da içerisinde bulunduğu heyetin İstanbul'a gelişi büyük bir törenle kutlanmıştır. 14 Mart 1878'de Hassa Ordusu müşirliğine getirilmiştir. 5 Kasım 1878'de mabeyn müşiri olmuş ve ölünceye kadar bu görevde kalmıştır.

Gazi Osman Paşa, birçok devlet başkan ve hükümdarı tarafından birinci derece nişanlarla ödüllendirilmiştir. Askerî şahsiyetinin yanında siyasi şahsiyetiyle payitahttaki Müslüman unsurlar arasında yer edinerek dinî grupların birleşmesinde büyük rol oynadı. Yıldız Sarayı'nda ordunun ıslahına ilişkin komisyon çalışmalarına katıldı. Lakin Sadrazam Hayreddin Paşa ile arasında olan siyasi gerginlik sonucu 16 Temmuz 1879'da istifa etti.

Gazi Osman Paşa iyi düzeyde Arapça biliyordu. Ayrıca orta düzeyde Farsça ve Fransızca da konuşuyordu. 4 tane erkek çocuğu vardır. Sultan Abdulhamid iki kızını Osman Paşa'nın iki oğluyla evlendirmiştir. Gazi Osman Paşa 5 Nisan 1900 tarihinde 68 yaşında vefat etmiştir. Cenazesi hâlen Fatih Camii avlusunda bulunmaktadır.

Ruhu şâd olsun.

"Ben Gazi Osman Paşa'yı kendime rehber olarak seçtim. Ömrüm boyunca onun yolunu takip edeceğim." (Gazi Mustafa Kemal Atatürk 1914, Sofya)

Kaynakça:

Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi/ International Journal of Historical Researches, "İngiliz Basınında Plevne Savunması" başlıklı makale, mart 2016

Hürriyet, İlber Ortaylı'nın 1 Nisan 2018 tarihli Gazi Osman Paşa köşe yazısı

Wikipedia

ForumTr

YARGITAY

YARGITAY 3. HUKUK DAİRESİ
E:2013/13389 K:2016/7993

**BAŞLIK PARASI OLARAK ÖDENEN
PARA
GENEL AHLAKA VE KAMU
DÜZENİNE
AYKIRI OLDUĞUNDAN EKSİK
BORÇ NİTELİĞİNDEDİR VE DAVA
YOLU İLE TALEP EDİLEMEZ.**

YARGITAY 18. CEZA DAİRESİ
E:2015/42880 K:2017/11006

**"BECERİKSİZ HERİF, MEZİYETSİZ,
KARAKTERSİZ, ARTIK BIRAK BU İŞİ
EMEKLİ OL GİT, İNSANLARI MAĞDUR
EDİYORSUN." ŞEKLİNDE VE KABA
HİTAP TARZI NİTELİĞİNDEKİ
SÖZLERİN MUHATABIN ONUR,
ŞEREF VE SAYGINLIĞINI RENCİDE
EDİCİ BOYUTTA OLMAMASI
NEDENİYLE HAKARET SUÇU
OLUŞTURMAZ.**

**YARGITAY HUKUK GENEL
KURULU E:2017/19-947
K:2019/999**

**"0" KM ARAÇTA ART ARDA
GERÇEKLEŞEN ARIZALAR
SONUCU ORJİNAL PARÇALARIN
SÜREKLİ DEĞİŞMESİ, ARACIN
ORJİNAL HÂLİNİ
KAYBETTİRECEĞİNDEN ARACIN
YENİSİ İLE DEĞİŞTİRİLMESİNİ
GEREKTİRİR.**

YARGITAY 12. HUKUK DAİRESİ
E:2013/15541 K:2013/23273

**MAHKEME KARARLARINDA "TIMES
NEW ROMAN" YAZI TİPİ İLE (12)
KARAKTER
BOYUTUNUN KULLANILMASI
ESASTIR.**

YARGITAY 3. HUKUK DAİRESİ
E:2016/14742 K:2017/2577

**SOSYAL MEDYA PAYLAŞIMLARI
ANCAK HESABIN SAHİBİ VE AYNI
PAYLAŞIM ORTAMINDA BULUNAN
KİŞİLERCE DELİL OLARAK
KULLANILABİLİR.**

YARGITAY 2. CEZA DAİRESİ
E:2011/29991 K:2013/16457

**AVUKATA "PARAYLA YALAN
SÖYLÜYORSUN YALANCI
KÖPEK, ŞEREFSİZ." DİYEREK
HAKARET EDİLMESİ HAKARETİN
AVUKATIN
GÖREVİNDEN KAYNAKLANMASI
SEBEBİYLE
KAMU GÖREVLİSİNE HAKARET
SUÇUNU OLUŞTURUR.**

YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ
E:2015/6244 K:2016/2299

**AÇIK BALKONUN PROJEYE
AYKIRI OLARAK KAPATILMASI
SABİT ESER OLUP,
TÜM KAT MALİKLERİNİN YAZILI
RIZASIYLA MÜMKÜNDÜR.**

YARGITAY 19. HUKUK DAİRESİ
E:2017/4953 K:2019/5618

**KEFİL, GEÇERLİ BİR KEFALET
SÖZLEŞMESİNİN
KURULMASINDAN SONRA TEK
TARAFI OLARAK KEFALETİNİ
GERİ ALAMAZ.**

YARGITAY 4. CEZA DAİRESİ
E:2014/16690 K:2014/14210

**AVUKATIN, DOSYAYI
İNCELEMESİ SEBEBİYLE
YARGILAMAYI UZATAN
HÂKİME "DOSYAYI İNCELEMEDEN
ÇIKARSANIZ BÖYLE OLUR,
BURADA BABANIZIN UŞAĞI YOK!"
DEMESİ AĞIR ELEŞTİRİDİR ANCAK
HAKARET SUÇUNU OLUŞTURMAZ.**

YARGITAY 13. CEZA DAİRESİ
E:2019/9265 K:2020/258

**OYUN KARAKTERİ EKONOMİK BİR
DEĞERİ İFADE ETSE DE TAŞINIR
BİR MAL DEĞİLDİR. BAŞKASININ
OYUN KARAKTERİNİN HUKUKA
AYKIRI BİR ŞEKİLDE ELE
GEÇİRİLMESİ. BİLİŞİM SURETİYLE
HIRSIZLIK SUÇUNU DEĞİL,
VERİLERİN HUKUKA AYKIRI
OLARAK ELE GEÇİRİLMESİ
SUÇUNU OLUŞTURUR.**

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
E:2014/9423 K:2014/20736

**EŞE SÖYLENEN "SENİ
SEVMİYORUM"
SÖZÜ DUYGUSAL ŞİDDET
NİTELİĞİNDEDİR.**

YARGITAY 18. CEZA DAİRESİ
E:2019/9640 K:2020/1752

**EŞİNİN EVE GİRMEMESİ İÇİN
KAPI KİLİDİNİ DEĞİŞTİREN EŞİN
EYLEMİ KÖTÜ MUAMELE
SUÇUNU OLUŞTURUR.**

GAZETECİ DEDİĞİN

Ülkemizde birçok televizyon kanalı, sosyal medya ve yerel gazetelerde mesleklerini icra eden gazeteciler zorlu koşullara inat mesleğini kendi idealleri doğrultusunda idame ettirmeye çalışıyor.

Gerçi bu gazetecilerin kaç o zorlu koşullardan geçerek bir yere geliyor, gerçekten yaptığı haber yüzünden yaftalanmıyor, kaç kalemının izinde, kaç hür iradesini geçimi uğruna satıp başkasının kalemi olmuş durumda bunlar hep şüpheli...

Şimdi şüpheyi ne işimiz olur, gazeteci dediğin şüpheye yer bırakmaz diyeceksiniz ama bu ülkede gazeteci dediğin belki de olaylara şüpheli yaklaşımda bulunan, olayları kendi yorumuyla gözler önüne serendir.

Ya da olaylara şüpheli yaklaştığı için canı tehlikeye giren, işinden olan, cezaya mahkûm edildiğinde hakkında adalet aranan, mesleğine el konulmaya çalışandır belki de gazeteci dediğin.

Yıllarca emek vermiş, alaylı ve eğitilmiş olarak mesleği icra etmek isteyen, ancak fırsatçılardan ve yancılardan bu devirde benim şansım olmaz, olsa bile can güvenliğim olmayacak, geçimim zor olacak diyerek mesleğinden uzaklaşandır gazeteci dediğin.

Gücün, güçlünün, güneşin yahut ayın yanında olup karşı tarafı sadece gömerek mesleğini yerine getirdiğini sanan, akademik alanda aldığı eğitimi, basın ilkelerini hiçe sayarak yapacağı haberi değil kazanacağı parayı, yapacağı yatırımı, yaşayacağı lüks hayatı düşünerek her sabah iş başı yapan, halkın sesi değil, güçlünün sesi olandır gazeteci dediğin.

İlla para kazanmak için bu mesleğin yapılmak zorunda olmadığını, az kazanıp halkın sesi olarak vicdanı-

la sevdiği işe her sabah ayrı bir sevdıyla uyanandır gazeteci dediğin.

Ulu önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün "Gazeteciler gördüklerini, düşündüklerini, bildiklerini samimiyetle yazmalıdır." sözünü dikkate alan, gözüyle görmediğini kulaktan dolma bilgiyle sırf okunma/ izlenme uğruna yayınlamayandır gazeteci dediğin.

Ancak ülkemizde bulunan, meslekte yer alan gazetecilerin bu mesleği icra etme şekillerine baktığınızda hepsinin bir ortak noktası var. O da "kendilerince ideolojik bir görüşe sahip olmalarıdır." Ülkemizdeki gazetecilerin birçok tutumunu beğenmemekte ve üniversitede yetişen meslektaş adaylarına iyi örnek olan gazeteciler olduğu kadar, olmayan gazeteciler olduğunu da düşünmemekteyim. Karşı görüşün doğrularına gözlerini kapamış, sadece dış görünüşüne, tanıdığına güvenenleri, öğrencilerin bu mesleğe olan inancını yitirmesine sebep olanları kınamayı bu devirde insan boynuna borç biliyor. Benim felsefemi soracak olursanız, ne olursa olsun basın meslek ilkelerine uygun, kalemini satmayacak gazeteciler yetiştirmeyi ilke edinmeyen, gücün yanında olmayı öğretenlere değil, bu meslekte ne olursa olsun çizgisinden şaşmayana, yiğidi öldür hakkını yeme diyerek yalan doğru ayırımını hür iradesiyle yapan, hayatın her alanında her sınıftan vatandaşın sesi olan, siyasi görüşü olsa da onu içinde yaşayıp işine yansıtmayan, vatandaşın sıkıntısını reklama değil, çözüme çeviren, mesleki çizgisini kendi kalemiyle çizen, başkasına müdahale hakkı tanımayan, ülkede insanları bölmeyen, insanları ortak noktada birleştirmeyi bilendir gazeteci dediğin.

CEVAPLAR İÇİN OKUT!

BULMACA

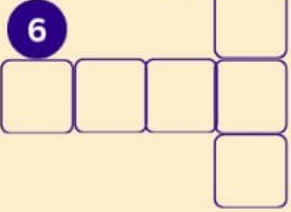
“Hukuk fakültesi öğrencilerine sorduk”
röportajımızı izlemek için okutun.

Soldan Sağa

- 1 Osmanlı Devleti’nin ilk anayasası.
- 2 Roma hukuk doktrinleri ve derlemeleri içeren külliyat
- 3 _____ Ağaoğlu. İlk Türk kadın avukat.
- 4 ____ Sayın. 1973 yapımı Yalancı Yarım filminde Tarık Akan ile başrolü paylaşan kadın oyuncu ve ses sanatçısı.
- 5 Hastalık veya başka bir durum yeniden ortaya çıkmak, depreşmek, üstelemek.
- 6 Tüm zamanların en iyi futbolcularından biri olarak bilinen Siyah İnci lakaplı Brezilyalı futbolcu.
- 7 Çalgı eşiksiz korolar.

Yukarıdan Aşağıya

- 1 Yoksul köylülerle üst sınıfa mensup kişilerin arasında oluşan çatışmaları anlatan, Dostoyevski tarafından yazılan roman.
- 2 Richard Schenkman tarafından çekilen 2007 yapımı özgün adı “The Man From Earth” olan filmin bizdeki adı.
- 3 ____ Herkülü. Milli halterci Naim Süleymanoğlu’nun halk arasındaki ismi.
- 4 Uzaydan gelen her türlü radyasyonu alıp görüntüleyen astronomların kullandığı, bir rasathane cihazıdır.
- 5 Birden çok kişinin aynı zarardan, yükümlülerden her birinin zarar görene karşı, diğer yükümlüler tarafından zararın tamamını tazmin edinceye kadar sorumlu olmasıdır.

ÇAĞDAŞ TÜRKİYE’NİN GELECEK GÜVENCESİ

Biz, Atatürk ilke ve devrimlerini yaşatma, geliştirme, koruma; çağdaş eğitim yoluyla çağdaş insan ve çağdaş topluma ulaşma amacını taşıyan, ülkenin “çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkması” ideali için bilgi, beceri ve deneyim birikimiyle gönüllü çalışan bir topluluğuz.

Bu ideal doğrultusunda;

*Evrensel çocuk, kadın ve insan haklarına saygılı; demokratik, laik bir toplum ve sosyal hukuk devleti düzeninin gerçekleştirilmesi, korunması ve geliştirilmesi,

*Bireylerin hukuksal, siyasal, ekonomik, kültürel, toplumsal, fiziksel konumunun geliştirilmesi, tüm insan hakları ve özgürlüklerinden yararlanmalarının sağlanması,

*Toplumda çevre sorunları ve çevre bilincinin yerleştirilmesi, kültürel mirasımızla ilgili farkındalığın arttırılması önem ve öncelik taşır.

21 Şubat 1989 tarihinde derneğin kurucu başkanı Prof. Dr. Aysel Ekşi, efsane başkanımız Prof. Dr. Türkan Saylan ile birlikte bir grup aydın, Atatürk’ün hedeflediği Türkiye Cumhuriyeti’ne ulaşma ilkesi ile Ç.Y.D.D. kurmuştur.

Yaşamı boyunca kendini Lepa (Cüzzam) hastalığı ile savaşmaya adanmış ve bu konuda sayısız başarı elde eden Prof. Dr. Türkan Saylan, Türkiye’nin topraklarında hastalara yardım eli uzatırken çok önemli bir şey fark etti; farklı bölgelerdeki öğrenciler eşit eğitim imkanlarından mahrum bırakılmıştı. Bu gençlere umut olmak, eğitimi, fırsat eşitliğini sağlamak için binlerce kız öğrenciye burs desteği sağlayarak eğitimlerine devam etmelerine destek oldu.

Ve biliyoruz ki, eğitim hakkından mahrum kalan tek bir çocuğumuz kalmayınca kadar onun şu sözünü hatırlamalıyız; “Eğer bir yerlerde bilime, demokrasiye, barışa, aydınlığa aç bir çocuk senin ışığını bekliyorsa sönmeye hakkın yoktur, ışıyacaksın.”

-ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME TOPLULUĞU-

Canan Durmuş

